

ABONAMENTUL :

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate :

Pe un an . . . 40— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRATIA :
Strada Zrinyi Nrul 11.

INSERTIUNILE
se primesc la administra-
ția.

Mulțămite publice și Lec-
deschis costă șirul 20 cl.

Manuscrisurile nu se ia-
napoiază.

ROMÂNUL

Insemnătatea elementului român în politica statelor europene

(Articol venit din afară)

III.

Concluziuni.

În articolul precedent am zis: „Rezultatul politicii brusce a maghiarilor a fost că popoarele apăsate, deosebit românii cu 3 mil. și jum. suflete, au opus rezistență îndârjită tendințelor de maghiarizare și s'au consolidat în națiuni conștii de limba și originea lor, astfel că astăzi maghiarii, afară de jidani poate, nici un prietin credincios nu mai au în jurul lor, atât în țară cât și peste frontiere”.

Pentru cei ce cunosc relațiunile din Ungaria, cele susamintite sunt un *fapt* care nu mai are nevoie de a fi demonstrat decât pentru aceia, cari, prin politica lor nefastă, înșiși au produs aceste rezultate și acum iau atitudinea păcătosului, care nemai putând nega crima, se scuză că a avut intențiune bună. Acești politicieni miopi au alergat timp lung după un ideal, — transformarea Ungariei din stat poliglot în stat național maghiar —, care acum de cei ce vedere limpede e recunoscut ca un fantom, ca o nălucă care mereu i-a înfundat în noroiul unei politici greșite. Prea puțin le servește de scuză circumstanța că la goana aceasta absurdă au fost încurajați de o ceată de oameni, cari sub masca intențiunilor nobile vânau după interese personale,

și între acești nemernici se aflau reprezentanți ai tuturor neamurilor din țară, durere chiar și ai poporului român, — deși în cel mai mic număr.

Ceice cunoaștem toate evoluțiunile prin cari a trecut politica maghiarilor, am prevăzut de mult că *trebuie* să sosească momentul, când cercurile conducătoare în politică, atât în Germania cât și în Austro-Ungaria, se vor convinge că cu politică exclusivistă a hegemoniei maghiare *nu* se vor pune milioanele de popoare din Ungaria în serviciul politicii elementului german în contra elementului slav, și vor înțelege că este ironie față de tendințele culturale ale popoarelor culte europene de a mai tolera o asemenea politică vrednică numai de stepile întinse ale Asiei.

Pentru mulți diplomați convingerea ultimă n'are decât însemnătate platonice, care deloc nu li-ar fi tulburat liniștea conștiinței; dar constatarea posibilității că *nu* vor dispune de baionetele la care prea sigur au contat, i-a trezit din nepăsare, căci așa ceva n'ar fi numai sentimental, ci și foarte *periculos*.

Deosebit de dureros ar fi, dacă și România, — un stat cu popor de origine latină, care de multe secole în multe războaie crâncene a luptat voinicește pentru existența sa și care are numeroase motive de

a sprijini politica amintită a germanilor — adânc jignită, chiar neliniștită pentru soarta vitregă a fraților de peste Carpați, cari gem asupriți de guvernământul nedrept al hegemonilor descreerați, ar trebui să intervină pentru a stoarce o îmbunătățire pe seama conaționalilor săi subjugati.

E drept că politica aceasta n'are mulți aderenti până acum, dar cine poate garanta că nu se vor ivi ideile acestea, tocmai în momentele decisive și în grad neașteptat de intensiv, căci poporul vede numai necazurile de deasupra, și ar pretinde energic o schimbare a politicii externe și astfel ar delătura politica bine chibzuită a înțeleptului rege și a guvernelor sale. Ce va fi atunci?

Politicianii maghiari, optimiști cum sunt, răspund că lor nu le pare posibilă o asemenea schimbare; căci: 1. regele grijește ca așa ceva să nu se întâmple. 2. pentru că schimbarea aceasta ar însemna nimicirea proprie, căci dacă s'ar țipa România în brațele Rusiei, atunci s'a sfârșit cu independența statului român, ba chiar și existența lor ca popor latin ar fi expusă nimicirii complete. Exemplu soarta Basarabiei răpitate.

Politicianii maghiari sunt de o „naivitate” de admirat.

În fudulia lor nu văd schimbarea radicală a relațiunilor nici în interiorul țării lor, cu atât mai puțin înțeleg ei ce se petrece dincolo de frontiere.

Nu văd ei avântul uimitor al popoarelor cu care trăesc împreună, ori li sunt vecine jur împrejur?

Vedenia

de I. Broșu

Sunt pe marginea Rinului, din sus de Bonn și aștept ca în toate zilele, ultimile șleperi trase de remorhere, ce vin din Colonia, și acostând o noapte aici, își continuă pribegirea lor tristă și monotonă în zori mai departe. Șed între răchiți, și le aștept sosirea, între sălcii verzi și pletoase, cari se oglindesc în fundul apelor mulțumite o clipă de liniștea dulce a inserării. Pe deasupra, din timp în timp, în săgetări de-un moment, trec paseri greoaie de noapte, ca niște gloanțe negrii, iar tipetul lor e trist, duios și plângător, întocmai ca gemetul unui condamnat la moarte, în somn. Și cu cât întunecul crește, șirurile lor se imputinează, devine mai misterios, și mai sumbru, tulburând văzduhul dornic de pacea nopții, cu falfăituri de aripi taciturne. Apele se smacină neîntrecut de țărnișii bolovănoși, se smacină, se sparg, și se frâng întocmai ca un cântec străvechiu, pe care o generație întreagă la cântat odată corect, iar acum urmașii abia își mai amintesc frânturi neînțelese din el, ca niște tonuri redede într-o stare pe jumătate adormită. Iar noaptea crește, crește mereu, uriaș, întunecosă, obosită. Dungile de lumină, cari străbăteau până acum pieptul înflorat al undelor, se subțiază, se lungesc în chip de sulți, se ascut, ca să dispară apoi în infinit, una câte una... Departe oglinda lucie a Rinului se limpezește ușor, schimbând vestmântul policelor, într-o singură haină, mat întâi roză, apoi tot mai palidă, mai nedefinită, până ce dispare, sub un linteol învețit. În zare pe sub podul ar-

cuit în forma curcubeului, la Bonn... Iar noaptea crește în preajmă mereu, mereu, ca un uriaș ce se deșteaptă. Acum trebuie să sosească ele, corăbiile greoaie, întocmai ca niște amante necredincioase, pe cari amanți necredincioși, le-așteaptă în parcuri vechi. Iată-le! Negrii, maiestoase, obosite: ele fac impresia gândirii posomorâte ale unui rege nordic. Și cum vin greoaie, înaintează încet, sfâșiind apele cu ciocurile lor de paseri ascuțite. De catarge le atârnă felinare vechi, cari abia împrăștie un pumn avar de lumină. Și cu cât se apropie mai mult, cu atât le pot distinge mai clar, răsuflarea obosită acelaș plâns molcom, acelaș oftat prelung și jalnic. Sunt aproape de cheiu. Viteza le este micșorată încetul cu încetul.

Acum s'au oprit, pare că săntrebe dacă termurii le dau sălaş? Ele par eșite fără veste, ca niște mistere, de sub vestmântul nopții; ca niște cetăți de giganti, plutitoare, pribege. Un clopot anunță ancorarea. Și deodată bonțurile ruginite se desfac, apoi zornăesc, se'ntind iar ancorele ca niște brațe petrificate, cad plescăind în adâncuri! Parecă au coborât nemiloase o ciată întreagă de robi, în inima pământului, de robi palizi, ce-și cântă încet ultima lor dorință, pentru a nu se mai întoarce apoi, niciodată la suprafața pământului... Remorherele au încrămenit pe apă, ca niște stânci. Așteaptă răsăritul lunii poate?... Înspre *Siebbebirge*, prinde zarea să se pârguiască ușor. Și ca un vis al unui mort, ce-și ridică pentru ultima oară truditul piept, răsare luna...! În cer plutesc pretutindeni numai flori luminoase, flori de argint și aur, ce cad pe țermuri, pe ape, peste vapoarele cari a-urează. Se face lumină aproape ca ziua. Fără de

veste pe puntea goală a corăbiei se ivește silueta unei femei albe... albe. Ea ridică brațele în sus, și stă așa, ca o marmură, cu fața în lună. E o vedenie sau e o realitate? Sau e poate o ființă, ce-și chema iubitul cine știe de unde? Apele foșnesc ca rochiile de mătase ale prințeselor într-o sală de bal, când tace muzica. Și mai întâiu încet, și pe șoptite, aproape neînțelese, apoi crescând ca un ochi de visător în fața unei Madonne de Raffael, plin, tremurător, limpede, cântecul femeii de pe punte zboară peste cascade de sentimente, peste ape, în torente schimbătoare. Din adânc o însoțește picurările de perlă a ghitarei. Inchisei ochii și ascultai. Când am privit din nou, chipul alb dispăruse întocmai ca un vis. S'o fi aruncat în apă? Cine știe? Valurile nu spun niciodată nimic, de le-ai întreba de mii de ori. O, valuri nemiloase! Și liniștea se'nstăpâni din nou tristă, plumburie, ținută cu argint, peste ape...

Atunci mi-am adus aminte de-o legendă, în care o fată a unui cavaler medieval, din dragoste s'a logodit cu Rinul. Iar când ești trist, oare nu-i o ușurare să povestești durerea ta și altora? Să încerc!

Pe vremuri, era adunată, în vestitul dom din *Speyer* o impozantă ceată de cavaleri înarmați, așteptând vestea ce avea să li se împărtășească. Înaintea altarului, pe un tron splendid lucrat, ședea Conrad Stauful, regele, cu mâinile amândouă proptite pe mânerul săbiei, cu ochii ațintiți înaintea, fulgerători, și cu urechile la cuvintele aprinse ale călugărului însuflețit, ce povestea de pe amvon grozăviile cutropirii turcești, a sfințelor locuri.

Cuvintele, se revărsau uneori ca un torent,

In interesul lor propriu ar fi de dorit să li cadă grabnic ceața de pe ochi, ca nu cumva să fie *prea târziu!* Caveant consules.

Pentru teologii dela Orade. *Frați clerici dela — Orade! Trăit între împrejurări similare — în seminarul central din Pesta, — dar fără a avea aceiași sălbatici mai mari în talare, înțeleg să vă transmit cu drag un călduros salut din Reghinul lui Petru Maior, autorul istoriei „Despre începutul românilor în Dacia Traiană“.*

La vreme de nevoie vom ști să rupem dela copilașii noștri, ca să vă mântuim pe voi, cari prin pasul demn a-ți înălțat morabul nostru pus la grele încercări!

Par'că fapta voastră bărbătească a fost trăsnetul menit să curețe atmosfera ici-colo înfăciată a vieții noastre publice!...

Bravi părinți, cari astfel de fii au dat neamului românesc acum, așa de departe de acel „Începutul românilor!“

Să trăiți!

Reghinul-săsesc, la 18 februarie 1912.

Ariton M. Popa,
protopop.

Admirând bărbăția și jertfa voastră întru apărarea dulcii noastre limbi strămoșești, vă împărtășim iubirea noastră de frate și vă îmbrățișăm cu căldură“. Tinerimea română din Dej: *dr. Ioan Kerekes, dr. Ioan Mezei, dr. Romul Micșa, Emil Pușcariu, dr. Valer Hango, Victor Micșa, Victor Mihali, Iuliu Micșa, Ștefan Rebrean, dr. Octavian Filipan, Ioan Nagy, Benedikt Rusu, Emil Gradovicu, Augustin P. Mureșan, Victor Roan, Vasilie Popp, Gheorghe Anca.*

București. — *„Studentii macedo-români trimit salutări călduroase colegilor dela Oradeamare cari au știut să-și apere cu demnitate limba strămoșească“.*

Președinte Zega.

Dela teologii români eliminați din seminarul dela Oradea-mare, primim următoarea telegramă:

Baiașprie. — Intruniți în casa ospitală a părintelui Lucaciu ci-

tim cu mândrie sufletească manifestățiunile mărețe ale românilor de pretutindenți simpatice pentru lupta susținută întru apărarea limbei dulci naționale. Pătrunși în adâncul inimei de o emoțiune sfântă, aducem recunoștință și mulțumită tuturor celorce ne-au mângăiat în zilele de prigonire încurajându-ne în lupta sfântă. Înainte de toate omaj, iubire și alipire către bunul arhiereu apărător al drepturilor noastre și bisericei naționale.

Punem făgăduința sfântă că vom fi pururea luptători credincioși ai limbei și drepturilor naționale!“

In numele celor 16:

Bonea, Cirvai, Steer, Popan.

Consfătuirea convocată la Cluj în chestia episcopiei ungurești — amânata. *D. dr. Ștefan C. Pop, deputat, ne telefonază din Budapesta, rugându-ne să publicăm următoarea înștiințare:*

„Aduc la cunoștința tuturor acelor domni cari au primit invitări pentru consfătuirea în chestia episcopiei ungurești, pe care o convocasem la Cluj pe ziua de 25 februarie n., ca din motive independente acea consfătuire s'a amânat.“

Demonstrații antiungurești în Sarajevo. *Demonstrațiunile croaților dovedesc cu prisosință, scrie un ziar unguresc, că stăpânirea contelui Khuen e o rușine pentru Ungaria. Până acum aceste demonstrațiuni se sfârșeau fără sânge, însă de astădată, cu prilejul demonstrațiilor din Sarajevo, s'a scurs și sânge nevinovat. Poliția fără nici un motiv a împușcat în mulțime. Rezultatul acestui măcel a fost un mort și mai mulți răniți.*

Dieta provincială bosniacă încă s'a ocupat cu această brutalitate a poliției. Ședința a fost deschisă de către viceprezidentul dr. Mandici. Băncile deputaților guvernamentali erau goale. (Stri-

găte: Unde este guvernul? — Preotul croat Veselicici: Unde sunt husarii ungarilor?)

Președintele Curcid-effendi (virilist) dă cuvântul primarului din Sarajevo care spune următoarele: D. prezident și d-nii deputați cunosc întâmplările condamnabile de ieri, când în urma brutalității poliției s'a scurs sângele nevinovat a tinerimei noastre. Rog pe d. președinte, să întrebe guvernul, că în ce mod voiește el să dea satisfacție în această chestie.

In semn de doliu și pentru atitudinea neumană a poliției propun suspendarea ședinței de astăzi.

Oratorul încheie vorbirea, rugând poporul să se liniștească și să lase chestia în grija deputaților.

După discursul acesta președintele a încheiat ședința.

Luni seara demonstrațiile au început din nou. Înainte de amiază studenții croați și sârbi au organizat împreună o plimbare demonstrativă prin oraș.

Mai mulți deputați a ținut discursuri demonstranților, îndemnându-i să rămână liniștiți și încurajându-i să țină la olaltă. Tinerimea cânta cântări naționale și striga, că Bosnia nu este a ungarilor, ci a slavilor, deci să piară toți ungarii din țară.

La îndemnul deputaților demonstrații s'au împrăștiat în liniște. Incidente nu s'au întâmplat.

După amiază a avut loc o adunare orășnească extraordinară.

Primarul a protestat în contra atitudinii poliției și a miliției. Seara pe toate străzile orașului circulau patrule de soldați, fiindcă populația era foarte agitată.

Duminică după amiază a avut loc în piața din fața universității din Zagreb o adunare populară convocată de către partidul socialdemocrat. La această adunare au luat parte peste 3000 de oameni.

Au vorbit socialiști, mai mulți membri ai partidului autonom și un student, protestând în contra sistemului actual și în contra disolvării saborului și cerând sufragiu universal. Adunarea a votat un proiect de rezoluțiune, în care protestează: în contra confiscării ziarelor, a restrângerii dreptului de intrunire, a măsurilor de apărare luate cu prilejul manifestațiilor recente de stradă și în sfârșit în contra întregii guvernări, care cu mijloace absolutistice voiește să restabilească vechea politică unionistă. Mai departe adunarea pretinde sufragiu universal, egal, direct, ca garanță în contra oricărei guvernări în felul celei de până acum.

pe buzele călugărului, apoi luate la goană unele după altele alergau printre colonadele gotice, peste ogive, se frângeau, se loveau de ziduri vechi și negri, ca să se piardă în fine departe în unghiurile boltiturilor încovoiate, ca niște spinări de elefanți giganti... Când Bernhard de Clairveaux își sfârși discursul său înflăcărat și ultimele cuvinte răsunară amenințător în cuprinsurile mărețului dom străvechiu, se porni deodată printre șiruri, ca un murmur, ce creștea tot mai tare, până când se desluși limpede, într'o strigare uniformă uimitoare: *la Ierusalim, la Ierusalim!* Cavalerii, cu sutele își ofereau acum brațele deschise regelui. — să-i fie scut de apărare, împotriva păgânilor. Intre cei dintâi, se afla și Hans Brämser, cea din urmă odraslă a unei vechi familii de cavaleri, dela Niedenburg lângă Rüdeshheim. Ce-l mai putea oare reține acasă?

Sotia îi era de mult așezată sub glie, iar singura fată care a avut-o din această căsătorie cu Mechtilda, putea să trăiască și fără de el, sub scutul vecinului său din Falkenstein, până când sufletul său i se va liniști de dorul răsunării împotriva păgânilor, pe câmpiile nisipoase ale Siriei!

Astfel pleacă cavalerii, cu toții, pe drumuri foarte grele, în acea țară în care a viețuit Mântuitorul. Câți ochi frumoși de nobili nu s'au închis oare pentru totdeauna pe acele țărâni străine și pline de arșiță; și câți tineri, nu și-au pierdut viața și mai amar în robia cruntă a Sara-

cenilor! Chiar și cavalerul Brämser, după o luptă pierdută, rănit greu, căzu în mâinile Turcilor, având să îndure de aci înainte chinurile cele mai rușinoase, ale unei selăvii îndelungate.

Munca ce avea s'o săvârșească aici, nu era prea ușoară. Cu-i iar plăcea și cine s'ar simți fericit, dacă ar fi condamnat, ca toată ziua, de dimineața și până seara, să învârtă cu brațele o piatră grea de moară. Și zilele bietului prinsonier, se scurgeau greu de tot, deoarece pe lângă alte toate mai trebuia să îndure și batjocura și disprețul laș al vrășmașului. Într'o noapte, simțindu-se deosebit de desnădăjduit, se așeză în genunchi și cu lacrimi ferbinți în ochi făcu următorul vot: „Doamne, redă-mi libertatea și iată, eu sunt gata să-ți închin ție, pe fiica mea Mechtilda și s'o trimit într'o mânăstire.“ Acest jurământ sfânt el îl repetă încă odată cu totul de trei ori. Ei bine, ce se întâmplă? Aceia ce nu crezuse la început nimeni. Cruciații au reluat cu vehemență atacul împotriva Turcilor și după lupte mari și grele, biruiră pe dușmani, pătrunseră în oraș, și liberară pe soțul lor de luptă, din lanțurile temniței. Ca să-și arete deplina sa mulțumită, lui Dumnezeu, cavalerul Hans Brömser reînvi acum încă odată solemn votul său, și apoi mânat de dor o porni la drum îndărăt, către frumoasa țară a Rinului. Când ajunse în curtea castelului, în care crescuse atâta mușchiu și cucută încât nu se mai vedea bine nici omul, îl întâmpină frumoasa Mechtilda, veselă, îi șerpui brațele ei albe în jurul gâtului și rămase așa mult timp, fără să poată spune un cuvânt, cu obrajii îngro-

pați în pletele tatălui ei. Lângă ea se afla copilul vecinului lor Falkenstein, un băiat de vre-o 17 ani închinându-se grațios, în fața cavalerului și urându-i din toată inima: „bine a-ți venit tată!“ Deodată privirea veselă a cavalerului, fu întunecată de un nor greu de amintiri...

În cea mai frumoasă sală a castelului, fu sărbătorită cu mare veselie și voie bună, reînnoirea stăpânului în mijlocul amicilor săi rămași credincioși. Laudele nu mai voiau să contenească din gurile cavalerilor însuflețiți; iar Hans Brömser începu să le povestească pe 'ndelete pășaniile sale cu turcii, pe pământul sfânt. Le spuse cum s'a luptat cu hulitorii creștinismului, cum a fost rănit, și cum a căzut în mâinile vrășmașilor! Toți oaspeții ascultau, cu cel mai viu interes, sorbind din când în când vin auriu din cupe de aur. La urmă, Hans Brömser, se ridică în picioare. Fața lui luă o înfățișare serioasă aproape plină de mister. Apoi înălțându-și glasul le făcu, foarte grav, cunoscut, votul pe care l-a dat, în lanțuri, pe când se afla prinsonier însă în mâinile păgânilor.

Un țipet ușor cutreera masa dela un cap până la celalalt, iar Mechtilda se făcu albă ca zăpada pe petalele rozelor și căzu mototol, pe-o oțomană. Feciorul lui Falkenstein, se ridică fulgerător dela masă și cu obrajii roșii ca sângele, rosti următoarele: „Hans Brömser! Mechtilda, este a mea. Într'un cias sărbătorec, ne-am logodit, închinându-ne viața unul altuia“.

(Va urma.)

Trăiască „romanticii“ noștri

Când din cercul strâmt și trivial în care-l poate țintui uneori banalitatea unor oameni de toate zilele, care măsoară faptele omenești după perspectiva mizeră a nimicniciei lor jalnice, sufletul tău se smulge, reușind să se înalțe pentru o clipă peste un orizont mai vast din care să poată îmbrătoșa cu privirea marele linii conturale în care se zbate viața eternă a unui neam, ai exact aceiași senzație de triumfală libertate care o încearcă întemnițatul asfixiat sub bolta strivitoare a celulei sale strânte, în momentul în care o putere neașteptată îl împinge în aerul mare și pur din afară, carei umflă plămânul zguduindu-i din amorfie energia vitală a organismului său adormit.

Acest rezultat îl au uneori marele momente de criză din viața unui neam.

Astfel este senzația care o trezește în sufletul nostru acum primejdia neașteptată ce s'a ridicat în fața noastră prin atentatul brutal împotriva organizației noastre ecleziastice.

De o vreme, de când noii criterii de judecată au început să apară și să turbure viața noastră națională, par'că un vis ciudat și penibil a pus stăpânire pe conștiința noastră. Normele de apreciere ale oamenilor și faptelor par'că se răsturnaseră. Figurile cele mai mărețe ale timpurilor noastre, momentele cele mai sublimе, căpătaseră, în ochii multora dintre noi, nu știu ce înfățișare de milă, care făcea să ne gândim cu oare-care sfială, ca să un zic cu rușine, la ele.

Oameni care altă dată au răscolit până în profunzime sufletul acestui neam, potențând până la proporții nebănuite însușirile sale de jertfă și de entuziasm, ajunseseră niște sărmane siluete naive și glumețe, care nu-și mai aveau locul pe plaiurile noastre de „moderni“, „culți“, „inteligenti“ „realiști“.

Această rătăcire amenința să se instăpânească pentru totdeauna asupra sufletului nostru, secătuiind izvoarele de idealism din sufletul acestui nobil neam, reducând toată lupta noastră la câteva abilități meschine și sterpe, în care sufletele pustiite, își puteau găsi o satisfacție efitină, ascunzându-și lipsa de avânt, sub câteva formule deșarte și atrăgătoare.

Dar iată, a fost destul să se ridice primejdia amenințătoare în fața noastră, ca vâlul care acoperea conștiința noastră să cază.

Din toate părțile se ridică acum un freamăt de viață, afirmând voința de a trăi a acestui neam. Sufletul nostru se întoarce din nou, cu o putere irezistibilă, spre figurile eroice ale trecutului nostru care începeau să se șteargă din mintea noastră.

Din nou mintea noastră se îndreaptă spre siluetele nelămurite ale acelor sublimi vlădici anonimi care cu prețul celor mai mari suferinți, goniți din loc în loc, hărțuiți neconținut, pribegind din mănăstire în mănăstire, din colibă în colibă, au putut întreține totuși, timp de atâtea sute de ani, credința strămoșească pe aceste plaiuri și au isbutit să lase aici pe urma lor un po-

por străin sufleteste de dușmanii care acum caută să-l fure.

Umbra lui Clain episcopul și a țărânului Horia, cuvintele de foc ale lui Mureșan și sumbra fantomă a lui Iancu, ne obsedează iarăși zguduindu-ne din proza banală în care ne înglodam.

Intreaga generație a memorandumului se lămurește acum în toată gloria ei, în sufletul nostru.

Iar peste prezentul trist și mic se înalță iarăș figura biruitoare și furtunoasă a veșnic tânărului Lucaciu și a celorlalți luptători aleși, de pânura lui.

*

Este unul din ceasurile noastre grele. În acest moment când toate energiile de care e capabil poporul nostru trebuie să se încordeze în lupta de defensivă națională ce trebuie să ducem, putem să apreciem în toată plenitudinea lor, valorile dinamice ale acestui neam.

Fără să vrem ochiul nostru se oprește asupra acelor, care au reprezentat și pot reprezenta revolta și voința de a trăi a acestui neam.

În acest moment fiecare își poate da seamă de valoarea acelu mare răscolitor de suflete, care a fost Lucaciu, de caracterul de bronz al unor Pop de Basești, Mihali, Ștefan C. Pop, de entuziasmul curat, îndrăzneț și înțelept al unui Aurel Vlad, Vaida-Voevod, Iuliu Maniu și al atâtor alți bărbați de jertfă nesfârșită, de înaltă prudență și de neîntrecută curățenie de suflet, cari au fost denumiți de „romanticii“, pentru că conștiința noastră somnolentă de așaziși realiști, produse ale unor vremi materialiste, nu putea concepe atâta înălțare sufletească.

Cine poate despărți ideea de rezistență națională de persoana acestor bărbați ai neamului nostru?

*

Acești oameni sunt romanticii noștri.

Dar de romantismul lor, dacă astfel este romantismul, vom avea nevoie atâta timp cât vom voi să trăiască acest neam.

În momentul când asemenea romantici nu vor exista ființa națională a acestui popor va fi un lucru care a trăit.

Căci în decursul vieții unui popor ca acesta, pândit în orice moment de dușmani care nu adorm nici odată, nenumărate sunt puterile și ispitele care-l trag spre odihna unui trai comod, de nepăsare, spre care-l mână neconținut inclinările inferioare materialiste ce zac în ființa fiecăruia.

Dar împotriva acestor inclinări se ridică întotdeauna romanticii aceștia, care neconținut țin în tenziune însușirile de idealism ale neamului lor, până când victoria finală va asigura acelu popor o odihnă fără primejdie pentru ființa sa națională, ceea ce numai atunci se poate când biruința este desăvârșită,

*

Astăzi când toate organele care timp de secole au stimulat însușirile idealiste ale neamului nostru, începe să fie cuprinse de inerție și de indiferență; când preoții ce au stat sute de ani cu „crucea în frunte“

în fruntea poporului, încep să se desobișnuiască de ideea neconținutei jertfe, prin congrua cu care au fost ispitiți; când învătătorii nu mai pot, și pe alocurea nici nu mai voesc, să fie decât simpli funcționari cât mai depărtați de mișcările sufletești ale acestui neam, când peste tot în societatea noastră se introduce moliciunea unei vieți care se împacă din ce în ce mai puțin cu greutatea unei lupte continue, astăzi mai mult ca ori când trebuie să ținem la asemenea „romanticii“.

În ei stă toată speranța.

Trăiască dar romanticii noștri.

Dela Români din Panciova

Panciova, la 9 februarie 1912.

Înainte cu zeci de ani majoritatea locuitorilor orașului Panciova, așezat în fața Belgradului, capitala țării sârbești, erau români. Ba, bătrânii noștri de aici povestesc, că cei dintâi locuitori ai Panciovei au fost de neamul nostru.

Încetul cu încetul apoi și alte neamuri s'au așezat aici, dintre cari amintesc numai pe sârbi, deoarece aceștia — deși numărul lor atunci era foarte neînsemnat — au produs o rană dureroasă pe capul neamului nostru românesc.

Sârbi, după ce au desnaționalizat pe puținii bulgari s'au apucat și de desnaționalizarea românilor. Decurgerea acestui necinstit proces a fost în favorul sârbilor, căci românii având încredere în ei, ca în unii, cari au aceeași religie, nu au văzut cursa ce li-s'a întins și astfel, cu ajutorul bisericii sârbești, românii s'au înstrăinat de neamul lor.

Astăzi, urmașii acestor români, nu mai vorbesc limba națională a moș-strămoșilor lor! Acum ei sânt sârbi!

În anul 1909, înființându-se parohia ort-română aici, simțul și conștiința națională s'a trezit la acei români cari nu au fost cu totul desnaționalizați, și ei au venit să se închine în biserica noastră, deși unii abia știau să rostească câte-o vorbă în limba românească.

Astfel, din 1909 românii de aici, trezindu-se la o nouă viață, amăsurat slăbelor lor puteri, amăsurat împrejurărilor nespuse de grele, căci în fața noastră avem un dușman puternic, avem pe sârbi, cari au întrebuințat toate mijloacele ca să ne amuțască glasul, — ne-am manifestat pe toate tărâmurile vieții obștești, dovedind cu aceasta, că și noi suntem aici, că și noi trăim, și noi vrem să ne întărim, să înaintăm, fără ca să ținem seamă de uneltirile lor.

Având toate acestea în vedere, ori și ce manifestare, se înțelege cinstită, a românilor din Panciova, e și de însemnătate națională. Aceasta însemnătate a avut-o și concertul aranjat la 8 februarie st. n. de către „Reuniunea română de cântări“ de aici.

Acum numita reuniune, deși are numai vre-o 20 membri activi (bărbați și femei) între cari și preotul local, pâr. Ioan Stroca și însuș președintele reuniunii, d. dr. Petru Penția avocat, cu acest prilej a dovedit că e la culmea chiemării sale. Cele două puncte din program „Serenadă“ cor bărbătesc și „Imnul unirii“ cor mixt, au fost executate foarte bine și frumos. La cererea publicului, mai cu seamă a străinilor „Imnul unirii“ a fost repetat.

Aici trebuie să amintesc un fapt dureros. Cea mai mare parte a coristelor sunt străine; fără ele reuniunea noastră nu s'ar putea manifesta. Nu-i vorba, sunt aici și fete române, care ar putea, ba chiar ar avea datorința ca să se înscrie ca coriste, dumnilor însă preferă ca acele străine să fie părtașe de laudă și recunoștință, ceiace cu drept cuvânt merită.

D-șoarele: Viorica Murgu (cântare cu voce și la pian), Cornelia și Valeria Popescu din Ofcea, (duet și solo în violină) și Elenuța Stroca (declamarea poeziei „Dușmanele“ de Coșbuc) au fost mult aplaudate.

Străinii cari au luat parte la petrecere, au admirat jocurile noastre „Bătuta“ și „Călușerul“ jucate în costum național, de 11 feciori dela batalionul de vânători Nr. 23 din loc. Toți aveau numai cuvinte de laudă pentru numitele jocuri, cât și pentru cei 11 voinici, ardeleni.

Reuniunea noastră, mai cu seamă luptă cu multe și simțitoare neajunsuri materiale, neavând de multeori nici bani pentru onorarul dirigintei. Existența acestei reununi însă, pentru românii din Panciova e și de însemnătate națională, căci, în parte, ea e școala noastră românească.

Apelăm deci la sprijinul tuturor românilor cu dare de mână. Taxa de membru fondator e numai 10 coroane, iar membri ajutători plătesc 2 cor. 40 fileri anual.

Frunză.

Status quo in Balcani. Din Constantinopol se telegrafează:

Din sursă oficială se asigură că Poarta a primit la biroul său de externe informațiuni, după cari Austro-Ungaria și Rusia nu permit din partea lor nici o schimbare a statutului quo sau alte complicațiuni în Balcani. Amândouă statele, dacă va fi de lipsă își vor apăra chiar și cu puterea armată această hotărîre a lor.

Demisia lui Iuanșikai. Iuanșikai a adresat o telegramă către dr. Sun-Jat-Sen, prin care renunță la prezidenția republicii chineze. El își motivează hotărîrea prin faptul că se simte nedemn a ocupa un astfel de post, va fi mult mai bine prin urmare dacă Sun-Jat-Sen ar ocupa locul său. El va rămânea a se îngriji numai de conducerea Chinei nordice. Dacă mai pe urmă se va stabili complet ordinea în China și se va împăca sudul cu nordul, atunci se va retrage pentru totdeauna în patrie.

Se crede ca demisia lui Juansikai nu e definitivă, ci după un vechiu obicei chinez această demisie e numai gest de modestie.

Testamentul lui Lueger a fost tradat. „Gross Oesterreich“ din Viena atacă pe creștinii-sociali cari au părăsit lupta pentru o Austrie mare, tradând astfel testamentul lui Lueger. În 1892 Lueger a intervenit în favoarea deputațiunii române, trimisă de ardeleni cu memorandumul către Impărat. Acesta a fost primul succes al creștinilor-sociali cu desfășurarea ideii Austriei mari. Azi însă creștinii-sociali au uitat toate și din ce în ce cad în brațele ungurilor. Dovadă de aceasta sunt concesiunile pe cari sunt gata să le facă ungurilor în chestia reformei militare.

Misiunea unui avocat turc în Roma. Din Roma se telegrafează: Avocatul Salem din Salonic a sosit aci. El declară în ziare, că știrea după care el a fi trimis din partea guvernului turcesc, este falsă. El a venit la Roma în afacerea băncilor din Salonic: Modiano și Allantini, cari ca bănci italiene cu drept pot să recurgă în situația lor grea din cauza războiului la ajutorul pieței financiare italiene. Avocatul Salem a avut o convorbire de o jumătate de oră cu ministrul de externe italian marchizul di San Giuliano. Ziarul italian „Tribuna“ crede, că avocatul a înaintat un memorandum ministrului asupra situației a amintitelor bănci. Banchierii Allantini și Modiano din Salonic sunt asemenea în Roma.

Redactorului dela ziarul „Vita“ i-a spus avocatul Salem, că în Constantinople sunt foarte liniștiți și precauți.

Presa italiană și manifestația contra lui Apponyi. Ziarul „Tribuna“ din Roma publică un articol al publicistului vienez Alessandro Dudan revenind asupra manifestației ostile făcute de studenții români lui Apponyi.

Ziarul explică cum în Ungaria 4 mil. de români sunt persecutați și că Apponyi le-a răpit și școala.

Criza parlamentară din Germania. Agenția Wolff din Berlin află, că împăratul Wilhelm, în urma propunerii d-lui Bethmann Hollweg a refuzat de a primi pe președinte și pe al doilea vice-președinte al Reichstagului deoarece cancelarul imperiului nu poate recomanda împăratului a se de-

părta de regula ordinară de a primi întreaga prezidenție a Reichstagului.

Alarma grecilor. Ziarul grec „Proodos“ publică o serie de știri senzaționale asupra pregătirilor militare ce s'ar face în România.

„Proodos“ spune că statul-major român a invitat pe toți ofițerii de rezervă să se prezinte la regimentele lor, până în ziua de 28 februarie, prevăzuți cu cele necesare pentru încazarmare. Ofițerii de rezervă cari locuiesc în străinătate au primit aceeași înștiințare.

Ziarul „Levant Herald“ reproducând știrea de mai sus, spune că nu vede întru cât situația externă sau internă justifică asemenea măsuri și adaugă că aceste măsuri trebuiesc atribuite mai curând temperamentului ministrului de războiu, d. Filipescu, decât nevoilor de fapt.

Acelaș ziar publică o lungă corespondență din București în care se descrie în linii foarte negre, situația politică a României, și se adaugă că această situație se datorește numai d-lui Filipescu.

România va adera la apropierea greco-bulgară? În cercurile grecești din Viena domnește convingerea, că România va adera în curând la apropierea greco-bulgară. Până acum nu s'a făcut încă nici un demers pe lângă România în acest sens, de oarece s'a ținut seamă de atașamentul ei la tripla alianță. Acum se lucrează pentru a se încredința Triplica, că o asemenea apropiere nu jigneste întru nimic interesele și planurile ei. De îndată ce lucrul acesta va fi fost lămurit regele Bulgariei va interveni personal pentru a obține aderența României.

Scrisoare din Cluj

Casina română. — Deschiderea solemnă a casinei și conferința d-lui Lupaș. — Petrecerea tinerimei. — Sărbătorirea lui Caragiale.

Încă în sărbătorile Crăciunului s'a deschis casina română din Cluj.

După câțiva ani de vegetare, în cari numai cu numele exista într'o odaie din internatul „Petran“, azi, mulțumită stăruințelor unor bărbați însuflețiți în frunte cu neobositul președinte d. dr. Aurel Isac, casina este instalată într'un local frumos și simpatice, unde ți-se oferă și lectură și distracție.

Sâmbătă, în 10 febr. st. n., la 5 ore p. m. s'a făcut deschiderea solemnă a casinii. Tinerimea universitară, ca să dea acestui act un caracter mai impozant, a invitat pe d. dr. Ioan Lupaș să țină o conferință cu acest prilej. D. Lupaș cu drag a dat ascultare glasului tinerimii, — și a și venit la Cluj..

După temeinicul discurs de deschidere a d-lui Isac, în care arată însemnătatea casinei, ia cuvântul d. Lupaș, care e primit cu aplauze puternice. D. Lupaș și-a ales de subiect unul dintre cele mai mărețe momente din istoria românilor din Transilvania, anume „Supplex libellus Valachorum“, prin care cei doi episcopi Ioan Bob și Gherasim Adamovici — lăsând la o parte certele confesionale, mână 'n mână, cu un curaj de admirat, prețind drepturi pe seama turmei păstorite de dânsii. Subiectul interesant, expunerea clară și vioaie, limba curată și mlădioasă în care și-a rostit d. Lupaș conferința, au făcut să fie ascultat cu încordare până la sfârșit. Ovații însuflețite l'au răsplătit.

După un solo de violină ia din nou cuvântul d. Isac, mulțămind călduros d-lui Lupaș.

Astfel a decurs deschiderea solemnă a casinii, după care a urmat o petrecere a tinerimii.

Animatie și voie bună a stăpânit până dimineața. Petrecerea a reușit pe deplin atât în privința morală, cât și materială. Venitul curat trece peste 450 cor.

Sâmbătă, în 24 februarie, tinerimea aranjază o șezătoare literară-muzicală în onoarea lui Caragiale. Cu acest prilej d. Emil Isac va vorbi despre opera maistrului. Vor fi și declamațiuni și bucați muzicale.

Coresp.

Cronică externă

Uniunea greco-bulgară și Turcia.

Călătoria prințului moștenitor al Greciei la Sofia pentru festivitățile de maiorenită a cironomului bulgar, primirea simpatice, chiar călduroasă ce i-s'a făcut, și antanta legată nu de mult între grecii și bulgarii din Macedonia, toate acestea au relevat public, că s'a stabilit un *contact cordial* între cele două state. Ar fi exagerat a vorbi de acum de o politică sigură fixată între cele două guverne; dar e incontestabil că de o parte și de alta există dorul de a se înțelege, și că au început conversațiile.

De două ori deja au fost făcute încercări în vederea unor conlucrări greco-bulgare în Balcani: întâi la 1891 prin domnii Tricupis și Stambulov; apoi cu 6 ani în urmă, sub ministerele Stoilov și Delyannis, chiar în ajunul campaniei în Thessalia. Dar tentative s'au dus la rezultat, în ambele cazuri din același motiv, anume: antagonismul ireductibil între Greci și Bulgari în Macedonia și imposibilitatea unei înțelegeri între ei despre sferele de influință ale fiecăruia în această provincie turcească.

Nu e probabil, că dialogul între Sofia și Atena va lua de data aceasta amploarea pertractărilor precedente. Premierul Bulgariei d. Gheșov, este cu mult mai îngrijat a menaja susceptibilitățile celor dela Constantinopol. Pentru moment n'ar fi vorba decât de a stabili relațiuni de încredere mutuală păstrând posibilitatea unei antante viitoare.

Altcum posibilitățile acestea devin tot mai plausibile. Antagonismul greco-bulgar în Macedonia a dispărut, pentru a face loc unei colaborări intime și înțelepte a celor două elemente. Aceasta din mai multe cauze. După o luptă îndârjită și adeseori sângeroasă, care a durat cincizeci de ani, — luptă de ofensivă a bulgarilor, cari se redeşteptau la conștiința națională, luptă de apărare a bisericii eline, care voia a-și conserva preponderanța sa de mai multe ori seculară, — grecii și bulgarii au ajuns a-și elupta fiecare poziția cam corăspunzătoare forțelor sale numerice. Un proiect de lege despre devoluția bisericilor în Macedonia a liquidat ultimele conflicte între cele două națiuni.

De aci înainte ele puteau da uitării lungul trecut de lupte, pentru a-și întinde mâna.

Totuș, apropierea acestuia s'ar fi întâmplat atât de ușor, dacă junii-turci n'ar fi contribuit, inconștiu, la aceea, în speranța neîncrederii regimului nou față de naționalitățile musulmane, și a tendințelor sale de a restrânge drepturile bisericilor și libertatea învățământului lor, greci și bulgari au simțit necesitatea de a se înțelege pentru organizarea unei apărări comune. Inițiativa a pornit din orașele macedoniei unde se se stabileau acorduri spontanee între notabili greci și bulgari; apoi deputații lor în parlamentul otoman au prins contact între olaltă, raporturi oficioase s'au legat între patriarhatul lui și exarhatul bulgar. Astfel s'a făcut un pas mare în aceiaș direcțiune; căci după 1870, când a fost creat exarhatul, cele două biserici trăiau în duș-

mănie, exarchul bulgar ignorând patriarchatul iar acesta considerând pe exarchi de schismatic.

Această problemă a schismei putea fi periculoasă pentru tentativele acordului. De aceea negociatorii au detașat ori-ce discuție pe temele de caracter propriu eclesiastic, și au fixat înțelesul pe baza apărării celor două popoare ortodoxe contra regimului nou și contra teoriei despre otomanizarea diferitelor rase din imperiu. Am amintit că una din primele manifestări ale acestei antante, la care a aderat și patriarchul armean, a fost trimiterea mai multor note identice la Sublima-Poartă cu afirmarea prerogativelor străvechi ale bisericilor creștine în Turcia. Firește, cabinetele din Sofia și Atena nu puteau participa la aceste negocieri; dar ele și-au întrebuintat influința lor morală pentru a le pune la cale. Bulgaria li era foarte favorabilă, și regele Ferdinand trimițând acum un an, la Paști, pe cei doi fii ai săi la Constantinopol, și-a manifestat intențiunea prin aceea că a mandat prinților Boris și Kiril să facă vizită patriarchului elin, acesta, natural s'a arătat fericit de a-i putea primi.

Proximele alegeri în parlamentul otoman vor da antantei greco-bulgare în Macedonia nou prilej de a se consolida. Turcii-juni se silesc acum a o zădărnici. Hadji-Adil-bey, și Talaat-bey, cei doi miniștri noi, au promis patriarchului ecumenic o situațiune de favoare dacă va putea îndupleca pe Greci a rupe uniunea electorală legată nu de mult cu Bulgarii, și a vota pentru candidații comitetului „Uniune și progres”. De altă parte, ministrul de externe Assim-bey a avut mai multe întrevederi cu ministrul Bulgariei la Constantinopol, în cursul cărora a promis Bulgarilor 6 mandate în cameră, dacă în anumite districte sprijinesc candidatura junilor-turci. Dar nici Grecii nici Bulgarii n'au acceptat a rupe un acord care singur li poate asigura o existență posibilă în imperiu.

Prietenii nostri din Turcia să ne dea voie de a adăuga că în interesul propriu ar trebui să renunțe la acel vechiu sistem politic de a favoriza disensiunile interne ale concetățenilor creștini. Intr'adevăr nu e momentul de a-le nega acestora drepturi recunoscute fără dificultăți chiar de un regim ca al lui Abdul Hamid. Creditul moral al regimului nou pretinde a nu face nimic contra acestor libertăți. Și nu se poate imagina că un stat să poată rezista fără pericol acestei consumări încete în disensiuni perpetue, mai ales în mijlocul crizei externe și a amenințărilor ei. Uniunea tuturor raselor imperiului otoman se impune, iar nu triumful al uneia dintre ele în detrimentul celorlalte. Actuala uniune greco-bulgară ar trebui să fie salutată ca preludiul uniunii generale, care era odată idea unora dintre cei mai înțelepți bărbați politici ai Turciei. Aceasta este o chestiune de existență pentru statul otoman.

(Le Temps).

Supărarea d-lui Goga

Lămuririle cerute de noi d-lui Oct. Goga în nr. 29 al ziarului nostru asupra atacului publicat sub titlul „Păcate naționale”, „atentatul deputatului dr. Al. Vaida-Voevod, împotriva poetului Oct. Goga” au avut darul de a supăra pe d-sa, dar nu și de a elucida chestiunea.

D. Goga se supără pe noi acuzându-ne că umblăm după ceartă cu lumânarea și ne impută violențe de stil. Din cele publicate de noi sub titlul: „Cerem d-lui Goga să se explice”, rezultă însă clar că aceste violențe de stil nu-l privesc pe d-sa, despre care ne-am afirmat convingerea că nu e capabil de un asemenea procedeu, ci pe autorul atacului. Iar acela nu numai că merită „substantivele” ce i le-am dedicat, ci nici nu găsim pentru procedurile sale alte cuvinte de caracterizare. Fîndcă e vorba de termeni extragem și noi în pripă o seamă de epitete din articolul publicat în fruntea „Lucafărului”:

„Celebrul atentat”, „intriști mărunte”, „capul răutăților”, „arivistii”, „mistificare”, „calomnie”, „atentatul d-lui Vaida”, „scandal tolerat de comitetul național”, „Credem (despre d. dr. Vaida N. R.) că la alt popor, autorul unui asemenea atentat ar fi scos din circulație în 24 de ceasuri”, „vor rămânea celebri numai pentru că au atentat la cîntecul poetului Goga”.

Aceste nevinovate expresii se scriu în fruntea unei reviste pentru literatură, artă și politică la adresa unui om, căruia directorul acelei reviste i-a recunoscut sinceritatea și totuși d. Goga nouă ne găsește vina când înjierăm pe un șolțicar de rând.

D. Goga referitor la acest procedeu via temă din notița „Lucafărului” în care se îndreptăția atacul pe motiv că nu se cunoștea rezultatul mijlocirii d-lui C. Stere.

Noi însă am dovedit prin texte, că organul de sub direcțiunea d-sale era obligat a fi rezervat și în timpul cât a durat mijlocirea precum au făcut toate publicațiile prietene celor două părți.

Asupra acestui lucru d. Goga nu voicete să inziste.

D. Goga mai declară, că nu poate da afară pe Tăslăuanu, pentru că d-sa nu e stăpân, ci director și prin aceasta d-sa se spală.

Noi credem, că dacă nu poți da pe cineva afară dela o publicație, în schimb nu este putere în lume să te poată ține alături cu un om care prin procedeele sale necinstite îți angajează în chip nefavorabil onoarea.

Dar presupunând, că explicarea d-lui Goga este satisfăcătoare, nu înțelegem de ce, cănt astfel înțelege d-sa rolul unui director. d-sa acuză pe d. V. Goldiș despre cele publicate în ziarul nostru. Oare la noi nu există comitet de redacție și redactori pe lângă a director?

Terminând repetăm încă odată, că cele publicate de noi nu au avut în vedere pe d-sa și nici intenția de a-l supăra, ci am cerut ca d-sa să nu lase a se crede, că patronază a-

semenea procedee certate cu morala și cu onoarea.

Cu acestea încheem rezervându-ne dreptul de a reveni când vom crede de cuviință.

Războiul italo-turc

Un demers colectiv al puterilor pentru pace.

Milano. — Ziarul „Secolo” anunță din Constantinopol, că vinerea trecută, s'au prezentat la Poartă ambasadorii Germaniei, Austro-Ungariei și Rusiei, cari au dat porții sfatul stăruitor de a găsi o formulă pentru încetarea ostilităților, formulă, care să poată fi susținută și la Roma.

În acelaș timp ambasadorii au dat a înțelege porții, că diplomația europeană nu poate refuza, în cazul unei extenziuni a operațiunilor flotei italiene în apele turcești, recunoașterea legitimității acestei procedări din partea Italiei.

Presa italiană și propunerile de pace.

Roma. — „Popolo Romano” scrie:

„Dacă e vorba, ca musulmanii din Tripolis să fie respectați în sensul, ca șeful lor spiritual să rămâie califul din Constantinopol, Italia nu are nimic de obiectat.

Chiar dela începutul războiului Italia a declarat că e dispusă a acorda condițiuni identice cu acele acordate pe vremuri Bosniei de către Austro-Ungaria.

E cu totul indiferent pentru italieni dacă musulmanii din Tripolis consideră ca șeful lor spiritual pe califul din Constantinopol sau pe imanul din Mec, ca sau pe marele șeic al Senussilor.

Dacă propunerile de pace atât ale Porței cât și ale puterilor vor evolua în această direcție guvernul italian va fi totdeauna gata să examineze și chiar să accepte propunerile, dacă ele corespund demnității naționale și intereselor Italiei”.

Turcia și acțiunea navală a Italiei.

Constantinopol. — Un bărbat de stat influent declară în ziarul „Jeune ture” că italienii se înșală comptând pe complicații în Balcani.

El consideră ca o simplă amenințare plănuită intențiune a Italiei de a-și întinde operațiunile în Arhipelag. Dar chiar în cazul când Italia și-ar realiza planul, s'au luat măsuri suficiente pentru apărarea coastelor.

Italianii nu vor face nimic în Tripolitania și cum turcii sunt hotărâți să continue războiul până la ultima extremitate, italienii ar face mai bine să evacueze de pe acum Tripolitania, cruțând astfel perderi de oameni și bani până în ziua când vor fi siliți s'o evacueze.

Constantinopol. — „Monitorul oficial” înregistrează svoul după care ambasadorul otoman din Berlin ar fi trimis informațiuni precise asupra eventualei acțiuni italiene în Arhipelag.

Hotărîrea energică a arabilor din Tripolitania.

Constantinopol. — Soleiman Baroum, deputat și comandant șef al voluntarilor din Djebel și Garbi în Tripolitania declară că în cazul când guvernul și Kaliful ar încheia pacea în defavoarea otomanilor arabii din Tripolitania sunt hotărâți să continue războiul până la ultima picătură de sânge; iar în cazul când puterile vor interveni în mod ilgal, arabii vor înceta lupta în numele patriotismului, dar vor continua în numele religiei.

Expulzarea unor italieni din Salonic.

Salonic. — Guvernul a ordonat expulzarea câtorva supuși italieni a căror atitudine era suspectă.

In interesul propriu

recomand onor. public
să privească expoziția
din cele mai moderne
obiecte pentru ornamente și de folos, în depozit foarte mare.
Mare depozit în rame pentru fotografii, pe
cari le pregătesc cu preț ieftin.

FISCHER MÓR

comerciant de lămpi de porcelan și obiecte pentru ornament.

A r a d, Piața Andrásy Nr. 20.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 508.

Litere — Arte — Științe

ASCULT....

Ascult măhnit, cum vântul geme
Și'ndoaie crengile de tei —
Sub cari am stat o oră 'ntreagă
Vrăjit, privind-ți ochii tăi!

De câte ori n'am mers în urmă
Sub teii dragi și plini de flori
Și te-așteptam să vii minune
La sânul meu, cu pași ușori.

In păru-ți undulos, de aur
S'arunc petalele de crin:
Pe vârful genelor ca noaptea
Sărut ferbinte, să anin....

Și am plâns sub tei o oră 'ntreagă
Și te-am chemat tot în zadar...
Tu n'ai mai vrut să-mi alini dorul
Și chinul fără de hotar!

In locul „tău“ venise vântul
Și-mi zise el cu vorbe reci:
Mormânt voi făuri, din frunze
Să-ți pun norocul tău pe veci....

Și n'o mai aștepta, nebune
N'o să mai vie nici odat'
Tu te frământă, ducându-i doru
Pe când de mult, ea te-a uitat!

Cornelia Langa.

„Fontes rerum Transylvanicarum“

de Z. Păclișan

„Fontes rerum Transylvanicarum“ e titlul unei vaste colecții de documente privitoare la țara noastră, care va apărea sub îngrijirea eruditului istoric maghiar, d. dr. Andreiu Veress, arhivarul bibliotecii universității din Cluj.

Pregătirea științifică temeinică a d-sale, de care a dat dovezi în operele-i apărute până acum, despre cari critica serioasă n'a avut decât cuvinte de laudă, ne îndrituiește a spera, că colecția aceasta va forma o operă nouă în istoriografia ardeleană.

„Fontes rerum Transylvanicarum“ va cuprinde în 50 de volume marele număr de documente, cele mai multe inedite, culese de d. Veress în decursul cercetărilor sale de peste 20 de ani, prin diferitele arhive private și publice dela noi și din străinătate.

Documentele acestea n'au importanță numai pentru istoriografia maghiară, ci pentru istoriografia tuturor statelor cari au avut legături cu Ardealul, și în primul rând ne interesează pe noi, pe români.

Ardealul a fost veacuri de rând în legături strânse cu Muntenia și Moldova, legături de prietenie adevărată une ori, de dușmănie fățișă sau de dușmănie tănuțată câte odată. Sbuciumările și frământările de aici au influențat viața celor de dincolo.

„Ardealul în pace, zice d. Iorga, înseamnă pacea pentru Țara românească și Moldova; Ardealul tare înseamnă puterea pentru principatele vecine; Ardealul mulțămît înseamnă viață senină și bogată pentru Țara Domnilor“.

„Fontes rerum Transylvanicarum“ va cuprinde apoi o mulțime de documente, cari privesc direct viața românească a celor două principate, cum sunt d. p. celea cari vor forma volumele 25—30: Epistolae et acta relationum inter Transylvaniam et Moldaviam, Valachiam que Transalpinam (1507—1827) și Diplomatorium Hungarorum in Moldavia et Valachia Transalpina viventium (1587—1677) și în sfârșit, Ardealul a fost și este locuit, cea mai mare parte, de neamul nostru, a cărui soartă a fost strâns legată de soarta țării, pe care a trebuit s'o apere cu primejdia vieții în timpuri de restriște, și ale cărei ogoare le-a udat cu sudorile frunții în vremuri liniștite.

Volumul prim al acestei colecții, apărut înainte cu câteva săptămâni, cuprinde scrisori și acte privitoare la iezuiții ardeleni dintre 1571—1583, cari ne dau informații amănunțite și necunoscute despre stările bisericii catolice din epoca aceasta de puternice sguđuri religioase.

În jumătatea a doua a veacului al XVI-lea biserica catolică ardeleană s'a prăbușit din temelie sub valurile năpraznice ale reformațiunii.

Averile episcopiei și ale capitului transilvan au fost secularizate, călugării și preoții expulzați, iar claustralele călugărești prefăcute în școli protestante. Nobilimea — cu excepția câtorva familii — a părăsit învățăturile vechi ale bisericii catolice. Puținii, cari i-au rămas credincioși erau lipsiți cu desăvârșire de preoți și astfel se găseau cu miife, bărbați și femei de 20—30 de ani chiar, cari n'au primit nici sfânta taină a Botezului. Sub impresia acestor împrejurări funeste iezuiții numiau Ardealul *India nordică* (India septentrionalis).

Lucrurile au început a se schimba numai după 1571, când tronul țării o fost ocupat de catolicul Stefan Bathory, care îndată la începutul stăpânirii sale s'a gândit la restaurarea bisericii din sânul căreia făcea parte și din care n'au rămas decât ruine. În primul rând era lipsă de preoți destoinici și învățați, cari să păstorească turma mică a credincioșilor catolici și să poată lupta cu succes contra proselitismului sectelor eretice. Cei câțiva călugări franciscani cari se aflau în țară, lipsindu-le o pregătire intelectuală mai înaltă, nu i-se păreau potriviți și de-aceea a început în iarna anului 1571 tratativele cu congregația iezuiților din Viena rugând-o să-i trimită câțiva pateri. Iezuiții erau în timpurile acestea cei mai înverșunați luptători împotriva reformațiunii și cei mai îndrăzneți propovăduitori ai catolicismului.

Tratativele începute și-au avut rezultatul pozitiv, pe lângă toate stăruințele principelui, până în primăvara anului 1579 când și-a pus cel dintău iezuit piciorul pe pământul Ardealului. Acesta a fost pâr. Ioan Selesz, care s'a așezat la Cluj-Mănăstur, unde au venit în toamna aceluiaș an încă 12 pateri sub conducerea provincialului polon Francisc Sunieri, căruia îi era supusă și „missio transylvanica“ și la cari s'au adans în 20 februarie 1580 încă 6 inși veniți din Roma.

Iezuiții aceștia, cari s'au mutat peste câteva luni la Cluj, au primit în curând sub conducerea lor o școală cu 8 clase și un seminar întemeiat din banii dați de papa Gregoriu al XIII și de Ștefan Bathory.

Despre viața și activitatea acestor iezuiți, despre întemeierea și dezvoltarea școlii și a seminarului lor ni-se dau informații bogate și amănunțite în documentele publicate de d. Veress.

În diferitele scrisori și rapoarte de ale iezuiților aflăm apoi amănunte prețioase despre răscoala lui Gaspar Békes, rivalul lui Bathoy, despre împrejurările morții lui Cristofor Bathory, care avea o adâncă convingere religioasă și despre educația fiului său Sigismund, principele ușuratec și nestatornic de mai târziu al Ardealului, aliatul lui Mihai Viteazul. Tot din scrisorile acestea vedem, că Ștefan Bathory și-a îndreptat o clipă gândul și asupra românilor, a căror ortodoxie era amenințată de proselitismul religios îndrăzneț și războinic al calvinilor, stăruind pe lângă pâr. Passevino să se îngrijască de tipărirea mai multor cărți religioase în românește, voină să pregătească astfel convertirea neamului nostru la credința catolică.

Recomandăm cu toată căldura colecția aceasta importantă atenției istoricilor și conducătorilor bibliotecelor noastre românești. Cei cari voiesc să cumpere volumul apărut (costă 10 cor.) să se adreseze la „Fontes rerum Transylvanicarum“ în Cluj (Kolozsvár) de unde li-se va trimite, gratuit, prospectul colecției întregi.

Sărbătorirea unui veteran

În 11 a lunii curente a avut loc o sărbătoare rară atât prin calitatea celui sărbătorit cât și prin prilejul care i-a dat ocazie și care este aniversarea de 90 de ani a unui venerabil fruntaș.

Este vorba de veneratul Ioan Kesely Dragomir de Kápolnok-Monostor, paroh protopop în Năprade, care de ziua aniversării se găsea la fiul său d. Teofil Dragomir proprietar în Lupoia, unde a fost surprins de prieteni. Aflându-l sănătos, în deplinătatea puterilor sufletești și de-a binele și a celor trupești, s'a improvisat o foarte animată serbare familiară, la care pe lângă consăngenii cari au putut veni dela diverse depărtări, au participat și domnii advocați Emeric Pop, dr. Ladislau Gyurkó cu doamna și dr. Aurel Hetco, toți din Jibou. Dintre cunoscuții cari au avut știre de această aniversare l-au mai felicitat telegrafic venerabilul domn Gheorge Pop de Băsești, Ioan Papiriu Pop, protopop în Sici, Andreiu Cosma, director de bancă în Șimleu, Augustin Paul, secretar consular în Budapesta și numeroși consăngenii.

Cu ocazia acestei intime serbări fiind vorba de trecutul veteranului, care azi e nestorul diecezei Gherlei, ba poate a întregii provincii metropolitane, află de bine a fixa din viața veteranului protopop Ioan Kesely Dragomir, următoarele date și momente: S'a născut în Kápolnok-Monostor, la anul 1822 februarie 12 n., din părinți nobili de acolo, școalele elementare și gimnaziale le-a făcut la minorității din Baia-mare, în clasele, — pe atunci așa numite liceale — și teologia le-a frecventat în Blaj între anii 1840—1846, într'un timp pregătitor de mari evenimente, între ceilalți mari dascăli ai Blajului de atunci, a avut ca profesor de filozofie pe marele Simeon Bărnăuțiu, dr. Iosif Papp de Ujfalu, apoi prepozitul Simeon Krajnik, canonicul Teodor Serényi și alții, subscrierea proprie a acestor trei din urmă precum și sigilele oficiale le-am privit cu sincera înduioșare, pe absolutul original din studiile filozofice ale veteranului, dat în Blaj la 23 iulie 1842 și pe cel din studiile teologice dat în Blaj la 3 iulie 1846.

În anul 1847 fu ordinar ca preot prin episcopul Leményi, luând în căsătorie în acelaș an pe Lucia Agneta Hossu, fiica protopopului din Lozname, Demetriu Hossu de Kis-Nyires unul dintre cei mai de autoritate români în comitatul Solnokului.

Căsătoriei acestea și respective soției sale îi atribuiește veteranul protopop cu deosebire meritul, că au viețuit împreună o exemplară viață familiară în decurs de 63 ani, adevă până în 1911 iunie 8, când soția i-a repauzat în al 82-lea an al vieții. În acelaș an 1847, fu numit asesor comitatens.

La adunarea memorabilă din 3/15 maiu 1848, a luat parte ca delegat al cercului protop. Surduc, spune veteranul, că la aceea memorabilă adunare, vicarul de atunci al Silvaniei Alexandru Șterca Șuluțiu, — cugetând a fi interesul românilor din Ungaria și așa numit „partium“, uniunea Ardealului cu Ungaria, a făcut propunerea pentru uniune, dar a fost violent reprob și silit să părăsească tribuna și că tot acelaș Șuluțiu, în aceeaș adunare mai urcând tribuna a zis, că deoarece nația românească se numește pe sine în limba sa de „român“, până când în actele publice sunt porecliți de olahi, valahi, vlahi, face propunerea, că de aci înainte și în actele publice să fie numiți cu numele lor propriu de „români“ și că în scopul acesta să se facă reprezentanță și către legislația țării, care propunere fu primită cu mare însuflețire, rehabilitat fiind prin aceasta și Șuluțiu pentru eșecul de mai înainte.

Acelaș Șuluțiu devenind mai târziu mitropolit, l'a numit pe sărbătoritul nostru protopop al tractului Csokmány, cu decretul dat în Blaj la 31 decembrie 1851, care asemenea l-am văzut în original. În calitatea aceasta a lucrat foarte mult și cu succes pentru organizarea școalelor din tractul său, ceace mai târziu constată cu laudă și episcopul Ioan Alexi prin scripta oficială ce i-a adresat-o din Gherla la 19 august 1858 sub numărul 3187.

După memorabila diploma împărătească emnată în 20 octomvrie 1860, prin care municipiile sunt invitate a-și face preparativele pentru reintroducerea constituției municipale, puținii români cărturari din Chior desiluzionați de decepțiile petrecute, stăteau în neactivitate și amorfie, mândrăz-nind a încerca să se valideze. În această situație

▲	ANUNȚURI	▲
▲	se primesc cu prețuri moderate la administrația ziarului „Românul“.	▲
▲		▲

protopopul Ioan Kesely Dragomir merse la prietenul său Vasile Butea pe atunci notar și proprietar în Cozla, mai târziu deputat naționalist în parlamentul din Budapa în anul 1867, apoi judecător de tribunal și avocat — l-a conjurat pe toți sfinții și l-a ambonat evocându-i frumoasele tradiții familiare a ateneștilor și Florienestilor din cari se trăgea sa sa, să facă tot posibilul pentru organizarea românilor Chioreni în vederea noilor evenimente sub impresia acestora Vasile Butea a și merse pe un ger cumplit la Șomcuta, în colaborare cu Andrei Medan, Iosif Pop și alți bărbați de inimă și Paul Dragoș, Vasile Dragoș, Ioan Hossu, Nicol Pop, etc., numai decât au pus la cale organiza prealabilă a românilor Chioreni, urmarea că a fost, că municipiul Chiorului s'a reconstituit ca municipiu românesc, căpătând de căpitan sursem pe Sigismund Pop, vice-căpitan deveni fratele Iosif Pop, afară de aceea toți pretorii cum și alți oficanți comitatensi au fost aleși dintre români.

Veteranul nostru luând parte activă în viața politică istorisește, că la anul 1866, decretată fiind în principiu uniunea Ardealului cu Ungaria, români din comitatul Solnocului dinlăuntru, grupați în jurul fruntașului avocat Gavril Man, din Dej, au hotărât, că în adunarea congregațională ținută acolo în acel an să înmaneze în planul ședinței un protest contra uniunii, în mâna comitelui Vér Farkas. Cum însă Vér Farkas era om violent, nu s'a aflat om, care să admaneze protestul amintit fișpanului. În această situație Ioan Papiriu Pop, azi încă în viață, ca protopop în Sici (Sălăgiu) pe acea vreme protopop a Ciceu-Cristurului, a mers repede la Gherla după colegul său Ioan Kesely Dragomir, care din ziua precedentă era acolo la instalarea episcopului Vancea, de unde ambii momentan s'au întors la Dej, unde ședința municipală era deja deschisă și sala literalmente tixită și imposibil de pătruns; abia la intervenția lui Gavril Man, care până acolea era al doilea vicișpan, printr'un haiduc li-s'a făcut loc prin mulțime până la masa verde; unde protopopul Ioan Kesely Dragomir după o scurtă alocuțiune, a predat fișpanului protestul românilor contra uniunii. Abia s'a cetit însă ceva din acel protest și fișpanul Vér Farkas l-a întrerupt zicând: „Tudom mit akarnak, ebből nem lesz semmi, apellálhatnak az Istenhez”. (Știu ce vreți, din aceea nu se va alege nimic, puteți apela la Dzeu). Admanuatorul adresei însă i-a replicat, că nu vom apela la Dzeu, căci sperez, că generațiile viitoare vor aranja altcum chestia aceasta. Cineva dintre membrii congregației făcând atent pe comitele Vér, că admanuatorul adresei e străin, nu locuiește în comitat, comitele a apostrofat, că nu are drept a participa la congregație; acesta însă i-a ripostat, că are drept, deoparte ca proprietar în comitat, dar mai vârtos ca jurassor cu decret încă diu anul 1847.

În congregația municipală din Șomcuta, ținută după inaugurarea ministrului Andrássy a fost însărcinată o comisie de trei în persoanele protopopului Ioan Kesely Dragomir ca prezident apoi Paul Dragoș și un alt Sigismund Pop din Baia-mare, cu însărcinarea să redacteze două adrese: una către înaltul tron și una către guvern și aceea să le prezinte spre dezbateră în plenul ședinței din ziua următoare.

În ședința proximă astfel fiecare, separat a prezentat proiect de rezoluție, cei doi cu texte unguerești, iar protopopul în text românesc. Cetine-se toate trei, adunarea a acceptat de a sa, între aplaude, adresa românească, însărcinând pe autor să o traducă și în unguerește. La aceasta adunare comitatensă, între alții au fost de față ca jurist tînăr și d. Andrei Cosma — azi director de bancă în Șimleu.

Mai târziu a conlucrat mult și la alegerea fericitului dr. Ioan Vancea de mitropolit, între împrejurări foarte interesante, la cari de astădată nu mă estind.

A luat parte activă mai ales până era în putere amintitul protopop și la luptele politice din comitatul Selagiului, ba pot zice că până acum la adânci bătrânețe, așa în vrâstă de 85 ani a mers și la acea vestită alegere de deputat dietal în Ceh, la care mulți români fără deosebire de poziție, au fost maltratați ori schilodiți, înre cari și candidatul, veneratul George Pop de Băsești și că veteranului protopop nu i-s'a întâmpiat ceva catastrofă a avut de a mulțumi împrejurării, că în acea zi fiind și la biserică a plecat ceva mai târziu. Adunările politice românești au fost totdeauna foarte bine văzute la casa sa, cu deosebire a avut mare

plăcere, când a putut saluta în acea modestă casă și pe vrednicul candidat de deputat dr. Ioan Erdelyi avocat în Budapesta.

Vrednicia și meritele pe terenul bisericesc și școlastic a veteranului protopop, le confirmă în mod nedubitat și decretalele eppilor Ioan Vancea dat în Gherla la 1 octomvre 1867 nr. 2865/1025 și a eppului Pavel dat tot acolo în 22 sept. 1877 nr. 3973 cari le-am văzut în origine.

Cu deosebită satisfacție constatez, că actualul guvern diecezan îi dă toată considerația veteranului paroh protopop, care astăzi e nestorul clerului diecezei Gherlei și ca atare la vârstă de 90 ani și-a servit însuși sf. misă iubilară în mica biserică din comuna Lupoia, unde și-a adus aminte, că înaintea de acum cu 65 ani a mai servit încă odată în această biserică.

Cu deosebită stimă,

Dionisie Hope Moldovan
preot român

Președintele Statelor-uite și Români din America

Ni-se trimite de cătră un prieten din America ziarul „Cleveland Plain Dealer“ în care citim că într'o trecere a președintelui Taft prin Cleveland, capitala statului Ohio, între alte delegații a primit și una din partea românilor formată din membrii ziarului „Românul“ în persoana d-lor Nicolae Barbul, părintele Aureliu Hațegan, dr. Horia Ropcea și Gabriel Barbul.

Președintele Taft s'a întreținut cu delegații români, mai mult de un sfert de cîas, interesându-se de instituțiile culturale și economice ale românilor din Ardeal și Ungaria. A fost viu surprins aflând, că români sunt atât de răspândiți și de numeroși. A mulțumit apoi foarte călduros pentru primirea strălucită ce i-s'a făcut la Cleveland, pe care l'a numit un centru într'adevăr românesc. Și a exprimat satisfacția, că i-s'a dat ocazia să cunoască mai de aproape pe concetățenii săi români din America.

Valorosul nostru confrate „Românul“ din Cleveland într'un frumos articol intitulat „O zi istorică“, se ocupă pe larg de acest act într'adevăr istoric.

Fapta aceasta a inimoșilor redactori ai „Românului“ din Cleveland constituie într'adevăr un act de mare însemnătate politică nu numai pentru frații noștri iubiți din America, ci și pentru noi. Prin delegația lor ei au reușit să aducă un pic de lumină în ideile unei mari personalități politice și a unui șef de stat ca Taft asupra situației noastre.

Nu este indiferent pentru cauza noastră națională, când un bărbat politic ca Taft și un șef de stat al celui mai liberalist și mai democratic stat din lume are o cunoștință mai mult sau mai puțin exactă despre noi.

Prin fapta lor vrednicii noștri confrăți și-au asigurat merite mari pentru care le suntem recunoscători din suflet.

Profităm de această ocazie spre a le trimite salutul nostru frățesc și colegial și urăriile noastre de bine.

Înainte.

Dare de seamă și mulțumită publică

Pătrunși de însemnătatea scopului sublim al Reun. femeilor române gr.-cat. din Zlatna și îndemnați de avântul nobil al conducătorilor ei, care doresc bunăstarea și ridicarea prin împodobirea și înfrumșetarea sfintei noastre biserici și ajutorarea elevilor săraci;

onoratele doamne și onorații domni, cari au primit invitare — neconsiderând îndepărtare și timpul nefavorabil participând la balul costumat aranjat de inteligența tinerime din Zlatna la 12 februarie st. n. 1912 ziua de 3 sft. Ierarhi în favorul Reuniunii — primească pe această cale mulțumită atât pentru adevărata pedoabă frumoasă produsă prin prezentarea tuturor onorate și frumoasă dănsătoare, precum și pentru contribuirea cu obolul dumnialor.

Au binevoit a contribui următorii stimați d-ni și doamne: Constantin Rusu, preot Sămașu mare, Berezi Gongolea, ospătar Zlatna, Iuliu Pop, comerciant Zlatna, Titu Domșa, executor Zlatna, câte 5 coroane, Alexandru Andrea, teolog absolut 2 cor., Gavril Crișan, contabil, Ighiu câte 2 cor., Ștefan Crișan, proprietar Teiuș 15 cor., Nicolae Olariu, director de bancă Zlatna 10 cor., Enea P. Bota, preot Șard, Aurel Pop, învățător Șard, Ioan Moldovan, preot, Petringenii câte 6 cor., Virgil I. Crișan, contabil Zlatna, Gheorghe Neagu, calfă com. Zlatna, Gheorghe Paul, funcționar de bancă Zlatna, Pompeiu Andrea, locotenent Ighiu, d-șoara Elena Zurman, Zlatna, Gavril Mureșan, funcționar Zlatna, Virgil Orosz, revizor de compt Zlatna câte 2 cor., Iuliu V. Albini, notar Zlatna, Ludovic Giurca, preot Trempeole, Nicolae Popoviciu, preot Cibu, dr. Candin David, avocat Abrud câte 10 cor., Iuliu M. Montani, protopop Zlatna, Goldberger Ignatz, întreprinzător Zlatna, dr. Ioan Rece, medic Zlatna, Ștefan Pasculet, casar de bancă Zlatna, Franz Vane, inginer Zlatna, Emanuil Beșu, preot Zlatna, dr. Remus Furduiu, candidat de avocat Abrud, Aszlányi János, comerciant Zlatna câte 5 cor., Mihail Moldovan, hotelier Zlatna 8 coroane, dr. Alexandru Morariu, avocat Elisabatopole douăzeci coroane, Szentkirályi József, comer. Zlatna 5 c. Rusan Corpade, proprietar Zlatna 5. Iosif Paul, proprietar 5. Ioan Aron, notar Benia 20. Ioan Urzică, calfă com. Zlatna 2. Nicolae Todorescu, preot Feneș 5. Victor Damian, otelier Zlatna 2. Ioan Bungardean, Zlatna 3. Adalbert Schiau, locotenent Sibiu 3. Ioan Fodorean, preot Galaț 5. Magyari Ferenc, învățător Zlatna 2. Ioan Cristea croitor Zlatna 5. Nicolae Cristea, preot Valea-mică 2. D-șoara Kautz Jolán Zlatna 2. Partenie Duca, învățător Zlatna 3. D-șoara Marița Popescu Zlatna 2. Schweiger Jenő, comisar montan Zlatna 2. Gligorie Porcariu, proprietar Valeadorului 2. Ștefan Garoiu, învățător Valeadorului 2. Folbert Otto, revizor Zlatna 2. Basiliu Popescu, comerciant Zlatna 2. Candin Comanescu, contabil Mureșgorheiu 3. Pompei Acielenescu, învățător Zlatna 2. Traian Baicu, comerciant Zlatna 4. Köhler János, consiler de compt Zlatna 5. Carol Lengyel, pantofar Zlatna 7. Plander Géza, inginer Zlatna 3. Valer Trif, comerciant Toplița-română 5.

Intratele totale au fost de cor. 302. Cheltuețile 125 cor. 27 fil. Resulta deci un profit curat de coroane 176'73. Care sumă s'a predat fondului reuniunii.

Pentru bine reușita acestei petreceri în special merită toată recunoștința d-nii Nicolae Olariu dir. de bancă și Virgil I. Crișan contabil, cărora cu multă satisfacție li-se aduce mulțumită.

Zlatna în 15 februarie 1912.

Iuliu Popp
casar.

Titu Domșa
controlor.

CURIOSITAȚI

O frumoasă întreprindere.

Recordul spiritului comercial a fost atins de australieni. O tânără australiană avea o strălucită voce de soprano, dar nu avea mijloace să studieze.

Vorbind într'o zi despre ea un cetățean spunea: „are o adevărată mină de aur în gâtlee“.

Această vorbă prinse îndată în mintea oamenilor practici din jurul fetiței.

Numai decât s'a emis ideea unei societăți anonime pentru exploatarea minei de aur. 1000 de acțiuni à 25 de franci au fost emise și subscrise îndată.

Fata a făcut studii strălucite și întoarsă în patrie a avut succese splendide, cari au făcut ca „mina de aur“ să producă peste așteptări.

Astăzi acțiunile s'au ridicat dela 25 de franci la 87 fr. 45 . . .

INFORMAȚIUNI

Arad, 21 februarie n. 1912

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță urcarea în temperatură, pe alocurea mai cu seamă la vest ploi.
Prognostic telegrafic: vreme moderată, ploi.
Temperatura la amiazi a fost de 3.5 C.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 klgr.)

Grâu pe aprilie	Cor. 11'79
" " maiu	" 11'70
" " octomvrie	" 11'03
Secară pe aprilie	" 10'59
" " octomvrie	" 9'27
Cucuruz pe maiu	" 8'86
Cucuruz pe iulie	" 8'75
Ovăș pe aprilie	" 10'29
" " octomvrie	" 8'60

Pentru colaboratorii noștri. Fiindcă scrisul pe ambele pagini ale foilor, pricinuesc greutăți și întârzieri la culegere, rugăm pe colaboratorii noștri să binevoiască a ne trimite manuscrisele, pe viitor, scrise numai pe câte una din pagine și cu cerneală...

Serbătoarea din Iași. Din Iași primim următoarea telegramă: „Tot ce Iașul are cult a sărbătorit ascară împăcarea Goga-Vaida, arătând viua dorință pentru împăcarea deplină a fraților ardeleni. — Theodoru.

Rugare. Apelăm călduros la toate onorabilele persoane, cari au primit dela societatea „Clubul Român” din Viena, mărci cu chipul d-lui prof. N. Iorga, cu scopul de a mări fondul societății, să binevoiască a le rescumpăra, sprijinind astfel societatea, sau a le retrimite. — Gheorghe Vitencu, președinte.

Premiul ziarului „Țara Noastră”. Am anunțat zilele trecute, că în interesul popularizării istoriei, ziarul „Țara noastră” a organizat un concurs, acordând în același timp și un premiu de 100 lei pentru cea mai bună lucrare, al cărei subiect e „Istoria românilor dela năvălirea barbarilor și până la înființarea principatelor”.

La acest concurs au fost invitați să participe studenții facultăților de litere dela universitățile din Iași, București și Budapesta.

Condițiunile concursului au fost, ca în lucrările ce trebuiau să fie prezentate pe ziua de 1 februarie, candidații să enumere sub formă de istorioare și pe înțelesul tuturor, toate evenimentele mai importante intervenite în acea epocă.

Dela facultatea de litere din Iași au prezentat lucrări, studenții Alecu și Constantinescu.

Lucrările acestor doi candidați vor fi corectate de către d. profesor Ursu, iar rezultatul va fi dat în cursul acestei luni.

Menționăm cu această ocazie faptul că rectorul Universității din Budapesta a oprit pe studenții facultății de litere dela acea universitate, de a participa la concursul organizat, refuzând în același timp și premiul de 100 lei, pe motivul că o universitate ungurească, nu poate primi o lucrare al cărei subiect satisface numai interesele românești.

M. S. Regele Carol a semnat decretul prin cari P. S. S. arhiepiscopul Theodosie Ploesteanu a fost întărit în scaunul de episcop al eparhiei Romanului, iar P. S. S. arhiepiscopul Calist Botoșeanu, în scaunul de episcop al eparhiei Argeșului.

Vacanța mitropolitană în România. Din București ni se anunță: d. C. C. Arion ministrul cultelor și instrucțiunii publice, a vizitat la sinod pe P. S. episcopul Conon al Hușilor. D. C. Arion a propus episcopului de Huși să candideze la scaunul de mitropolit primat. Episcopul Conon a răspuns mîinii-trului că-i va da răspunsul peste câteva zile, dacă acceptă sau nu să primească această demnitate. În cazul când nu va accepta, se dă ca sigura candidatură P. S. episcopului Ghenadie al Râmnicului.

Testamentul politic al lui Aehrenthal. Ziarul „Gross Orstereich” apărut în momentul când Aehrenthal era în agonie scrie următoarele:

Ziarul spune că în tot timpul boalei Aehrenthal a continuat să se ocupe de politica externă și a cerut zilnic documente din arhiva ministerului și a dictat un memoriu destinat a fi testamentul politic în care arată că apropierea austro-rusă proiectată acum, ar fi defavorabilă Austriei, căci Rusia vrea să se folosească de prietenia Germaniei și Austriei pentru a obține deschiderea Dardanelor ceea ce ar primejdi însă interesele austriace.

Ziarul își exprimă bucuria că planul lui Aehrenthal de a încerca lucrurile și după moarte, nu va reuși deoarece moștenitorul tronului a intervenit personal pentru a înlătura o încordare a raporturilor austro-ruse.

Inmormântarea contelui Aehrenthal. La ordinul M. Sale împăratului înmormântarea contelui Aehrenthal se va face cu o pompă neobișnuită până acum.

Duminecă mortul a fost așezat pe un catafalc în sala cea mare din ministerul de externe. Luni dela 2—5 ore s'a permis intrarea publicului. Joi la 2 ore și jumătate se va săvârși în biserica Michaeler consacrarea mortului în prezența reprezentantului M. Sale împăratului, a arhiducilor, diplomaților și a altor dignitari.

La 2 ore și un sfert cosciugul va fi ridicat din ministeriu și dus pe un car mortuar al curții, tras de 6 cai, încunjurat de gardiștii ministrului de externe și purtători de torțe, la biserica Michaeler. Carul va fi petrecut dela minister până la biserică, afară de rudeni, de toți ofițerii ministeriului de externe. După consacrare conductul funebru va merge la Staatsbahnhof, de unde cosciugul va fi dus cu trenul la Doxan iar vineri la 2 și jumătate va fi așezat în cripta familiară.

O nouă invenție a lui Edison. Neobositul inventator al Americii Edison, vrăjitorul științei, care a dat lumii atâtea invenții frumoase, a anunțat că a descoperit un nou procedeu de a clădi case. Procedeu constă în aceea că se topește cimentul în tipare speciale reprezentând piesele fiecărei părți a casei, care apoi pot fi reunite întocmind o locuință confortabilă în cel mai scurt timp.

Acum Edison complectându-și invenția declară că poate construi și mobile în același fel și încă foarte trainice.

Astfel că acum cu câteva sute de coroane se va putea mobila în chip comod o locuință care altfel nu s'ar fi putut amenaja nici cu mii de coroane.

Emigrațiunea în anul 1911. În anul expirat au emigrat din Ungaria cu totul 54.173 persoane, din cari 43.876 la America. Reînțorși în țară dintre cei emigrați mai înainte au fost în anul 1911: 30.365 persoane, dintre cari 28.635 din America. În comparație cu anii trecuți emigrarea arată o decreștere, iar numărul celor întorși în țară o creștere.

Conchemarea parlamentului austriac. Din Viena ni-se anunță: Președintele parlamentului austriac dr. Sylvester a conchemat parlamentul pe 5 martie. Pentru ședința primă la ordinea zilei sunt puse proiectele contra scumpetii și prima citire a proiectelor militare. În cercurile presidiale se intenționează, ca ședințele parlamentului să se țină până la 29 martie, când apoi vor fi întrerup prin feriile de Paști, până la 19 aprilie.

Dela balul costumat din Zlatna. În 12 februarie st. n. am luat și eu parte la „Balul costumat” ce s'a ținut în Zlatna la „Hotelul Central”. Deși am avut ocaziune să particip la multe petreceri, pot să zic că o însuflețire așa de mare nu am văzut ca la acest bal.

Deja la ora 8 și jum era tixită de frumoase conoite și cocoane, toate în frumosul nostru costum național, am observat că s'au prezentat diferite porturi românești, ca din România, Bănat, Seliște, Munții-Apuseni, Valea-Mureșului și Valea-Târnavei etc.

La 9 ore s'a început jocul cu Hora-Sinai; m'am retras la o parte și nu mă puteam sătura să privesc îndeajuns frumosul port.

În aceeași însuflețire și voie bună ne affarăm până în zori de zi.

Notăm că în pauză s'au ținut mai multe toasturi. În onoarea Mult Stimatelor d-ne Elena Albină prezidenta reuniunii femeilor rom. gr.-cat. din

Zlatna. Căreia i-se atribuie în mai mare parte succesul acestui bal. — Zlatna, 18 febr. 1912.

n participant.

Atentat cu bombe într'un bal polițienesc. Din Constantinopol se anunță: ieri sosite din Kirtchovo anunță că o explozie de bombe a avut loc în birourile poliției situate în corul guvernului însuși. Birourile fură distruse. Unușii autorii atentatului fu ucis de explozie; ceilalți fură arestați. Cinci persoane au fost rănite. Măsurile luate imediat au împiedecat orice dezordine.

Moartea unui aviator. Din Lona vine știrea, că aviatorul Graham Gilnor Richey a căzut dela o înălțime de 80 metri și a rămas mort pe loc.

Noua revoltă în Mongolia. În suq Mongoliei un pretendent la tronul Mongoliei, cmaș al lui Giugis Khon, a provocat o revoltă. Pretendentul, care e foarte bogat, dispune de trupe foarte bine înarmate. Rusia se grăbește să consviască linia ferată dela Werchneindinsk la Kiachta și ea acordă guvernului mongolez o concesiune pentru construirea unei linii ferate dela Maimacin la Urga.

A 80-a aniversare a unui regiment românesc. În luna maiu reg. de infanterie I-iu Mehedinți No. 17 din Turnul Severin își serbează a 80-a aniversare de existență. Cu această ocazie se vor da în localitate mari serbări militare, la care vor lua parte M. Sa regele Carol împreună cu întreaga curte regală și princiară.

Raporturile dintre patriarhul din Constantinopol și legațiunea română. Raporturile întrerupte de aproape opt ani între patriarhatul ecumenic din Constantinopol și legațiunea română au fost reluate. Patriarhul, prin vicarul său, a trimis ministrului României salutări; ministru va vizita mâine pe patriarh.

Un glas sincer. D. Ioan Bârsan, preot român în Rusciori, ne trimite următoarele cuvinte de îmbărbătare:

Mii de salutări întrepizilor luptători Vasile Goldiș, dr. A. Vaida-Voevod și întregului comitet. Toată suflarea românească este nedespărțită de comitet și întotdeauna una a fost cu el.

Luptătorul pentru drept și libertate, — zice Victor Hugo, — e tare cu o legiune. Înțeleagă moșcii cari luptă cu arme machiavelice că cu comitetul este dreptatea, cu dreptatea Dumnezeu, cu Dumnezeu triumful!”

Noul ministru comun de finanțe. Din Viena ni se telegrafează, că ieri la amiazi Maj. Sa Monarhul a iscălit actul de numire al noului ministru comun de finanțe. Urmasul baronului Burian este cav. Leo Bilinski, fostul guvernator al Băncii austro-ungare.

Un nou sistem de aeroplan. O știre a ziarului „Boersen Courier” din Berlin anunță, că aviatorul englez Cody a inventat un aeroplan care ar întrece pe toate cele de până acum. Noua mașină de sbucat e întreagă din oțel, e construită pentru mai mulți pasageri și duce cu sine și o mitralieză.

Alegerea comunală din Gârboveți. În comuna Gârboveți a avut loc săptămâna trecută alegerea de consilieri comunali.

Notarul comunei a întocmit o listă de candidați, care nu convenea țărănilor. În ziua votărei, alegătorii s'au răscolat și strigau: „Nu ne trebuiesc acești reprezentanți! Nu suntem mulțumiți! Dați-ne alți candidați!” Vociferările au durat timp de peste o jumătate oră. În acest interval s'au găsit 12 alegători cari au votat lista notarului.

Mai târziu a venit în curtea primăriei protopretorul care a cerut poporului să vină la vot. Țărăni începură atunci să strige din nou: „Pune pe cine vrei! Novă nu ne trebuiesc acești candidați!” Protopretorul s'a dus apoi la preotul satului Nicolae Novacovici și l'a rugat să vină în mijlocul țărănilor și să-i îndemne să vină la vot.

Preotul a răspuns: „Poporul nu e mulțumit cu lista”. A ținut apoi o cuvântare poporului îndemnându-l să vină la vot și să aleagă pe cine vor vrea dânsii, pentru că alți candidați nu se vor mai pune.

Țărăni români, ca să se răzbune împotriva volniciei autorității maghiare, au ales ca primar și

notar pe consilierii comunali cei mai incapabili, cari nu știu nici citi nici serie.

„Foiașii poporului român“, care relatează aceste știri, încheie corespondența cu următoarele cuvinte :

„Laudă și onoare se cuvine al gătorilor români cari au stat înaintea domnilor ca o stâncă în fața viforului, apărându-și drepturile. Dorim ca la alegerea viitoare să obțină o izbândă deplină“.

Ciardaș la o petrecere românească. In comuna Borgoprund din comitatul Bistrița-Năsăud se practică un obicei foarte rău. Se aranjează adevărate concerte și petreceri așa numite „internaționale“ pentru intelectualii de acolo. Aceste petreceri au avut totdeauna ca sfârșit, certe, neplăceri și chiar încăierări serioase. Așa și acum, la ultima petrecere de Sâmbătă, unii cerând „ciardaș“, alții dansuri românești, au ajuns în conflict și a rezultat o pârăială strașnică. Cu toate, că românii au aranjat petrecerea, au fost siliți să vadă jucându-se 4 ciardașuri și o singură „Someșană“. Curată bațjocură și rușine.

Turburările din Beyruth. Din Beyruth vine știrea, că șeful opoziției „înțelegerii liberale“ Sufi Fikry Bey a desfășurat ieri în fața unui auditor extrem de numeros, programul său. Din cauza protestului junilor turci, s'a produs un tumult furios. A fost nevoie să se suspende ședința. Un puternic detașament de polițiști a împiedecat scandalul ce amenința.

O grevă a directorilor de teatre din Madrid. In Madrid amenință o grevă a directorilor de teatre. Până acum directorii de teatre au trebuit să plătească 10 la sută din venit pentru scopuri de binefacere. Acum senatul a introdus un nou impozit, care e în special resimțit de către directorii de teatre. Din această cauză, directorii de teatre au hotărât să proclame greva pentru că noul impozit le periclitează existența.

E interesant, că toți artiștii sunt solidari cu directorii și sunt hotărâți să nu joace până când nu se va reveni asupra noului impozit.

Un copil monstru. Țăranca Vilica Ratici, din satul Pajaviț în Serbia, a dat naștere unui copil de sex masculin, cu trei ochi, doi normali și unul în frunte și prezentând deasupra ochilor două excrescențe în formă de coarne, de o lungime de 5 centimetri.

Preotul satului refuză să boteze copilul câtă vreme medicul circumscricției nu va fi declarat că noul născut e o ființă omenească.

O jefuire îndrăzneată. Un furt extrem de îndrăzneț a fost făptuit ieri în New-York. Pe la amiază, mai mulți bandiți au năvălit asupra unui autotaximetru în care se aflau doi impiegați de bănci, cari aveau asupra lor suma de 100.000 dolari.

Bandiții maltratară în mod atât de crunt pe cei doi impiegați, încât aceștia căzură leșinați și hoții fugiră cu acelaș automobil, după ce jefuiră toți hani impiegaților.

O nouă revistă aromânească. Cetim în ziarul aromănesc „Dreptatea“ din Salonic (Macedonia) că societatea „Părintele Averchie“ a aromânilor din ținutul Veria în frunte cu valorosul vice-președinte d. dr. G. Cadraxi au decis ca începând din luna februarie să scoată în acel oraș o revistă lunară, literară, politico-națională și economică. Titlul revistei va fi „Flamura“.

Scopul revistei este ca să dea poporului aromân din imperiul otoman o carte bună de citit și să ia apărarea drepturilor lui.

Polonii și congresul sokoliștilor. Din Praga se anunță că sokoliștii polonezi nu vor lua parte la congresul general al sokoliștilor care se va ține anul acesta în Praga din cauză că vor veni la Praga și sokoliștii ruși.

Din sorginte poloneză se declară că nu se poate face cauză comună cu reprezentanții acelei Rusii care pe teritoriul ei interzice societățile sokoliste poloneze.

Detronizarea unui Dumnezeu. Chinezii nu cunosc gluma. Ei mai întâi au alungat pe împăratul și întreaga dinastie de Mandsu, iar după ce s'au obicinuit cu nobila pasiune de detronizare, au detronizat pe însuș dumnezeul Kuantî. Dumnezeirea Sa adevărată aparținea aderenților celor mai adicți ai dinastiei Mandsu, era dumnezeul de casă al împăratului și din cauza aceasta, firește, el încă a trebuit să piară împreună cu împăratul. De altfel și poporul îl iubia mult pe dumnezeul Kuantî. Lângă patul fiecărui chinez credincios adevărat se găsea statuia urâtului și sbârcitului Kuantî, care afară de activitatea în curtea împăratului, avea datoria, să aducă ploaie, binecuvântare și rod. Această datorie importantă și complicată Kuantî a și împlinit-o cum a putut în decursul câtorva secolî, dar mintea lui îmbătrânită n'a mai putut să supoarte curentul vremilor noi, mișcările revoluționiste. Așa se vede, că și el doria să se retragă iar revoluționarii chinezi mai recent, pe lângă serbări festive au și rezolvit definitiv chestia lui Kuantî, El a fost lipsit de calitatea lui dumnezeiască și printr'un ordin a fost oprită venerațiunea lui. Dumnezeul Kuantî de acum poate merge în Graz să trăiască din modesta-i penziune, în societatea selectă a micilor noștri zei marțiali.

Femei-barbieri. Intr'un atelier de barbierie din Berlin sunt angajate femei cari rad și tund bărbații, spre cea mai mare mulțumire a publicului. Deja de mai multă vreme în atelierile de barbierie din Londra s'a stabilit serviciul prin femei. Observăm, că și un atelier din Budapesta angajase o fată frumoasă printre ceilalți sodali. Dar într'o paranteză amintim, că angajamentul acesta a avut

un sfârșit trist. Vizitatorii mai serioși ai acestui atelier au cerut sistarea serviciului prin femeie, deoarece o parte dintre mușterii se purta într'un mod foarte necinstit cu frumoasa sodală, încât proprietarul a fost silit să o dimită.

D. Ion P. Sillescu, ziarist, alcătuieste, după cum ni se anunță din București, o descriere istorică literară ilustrată a monumentelor religioase ale românilor. D-sa a prezentat un exemplar Majestății Sale Regelui Carol, care l-a felicitat.

Lucrarea aceasta va apare sub numele de „Sufletul Neamului“, „Monumente religioase ale românilor din Dacia-Traiană“.

Scandalul dela universitatea turcă. Citim în ziarul aromănesc „Dreptatea“ din Salonic (Macedonia) că la facultatea de drept din Constantinopol, profesorul Selaheddin-hei vorbind de națiunea elenă a arătat teoriile învățaților, cari susțin că grecii de astăzi nu sunt elenii din timpurile vechi ci un popor ieșit din amestecul tuturor națiunilor cari au trecut și au trăit în Balcani.

Teoria profesorului nu a convenit studenților greci, cari au protestat în ziarele grecești din Constantinopol.

În prelegerea următoare profesorul vorbind iarăș de naționalitatea greacă studenții greci au murmurat, numai unul a luat apărarea profesorului.

Atunci grecii s'au sculat făcând șgomot însă un student turc a palmuit pe un grec și cu greu scandalul s'a potolit.

Profesorul plângându-se decanului de atitudinea studenților greci acesta a ordonat anchetarea cazului.

Supus german ucis în Mongolia. Fabrica de bere Urdan (Mongolia) aparținătoare supusului german Drittenhofer, a fost atacată și jefuită de chinezi, Drittenhofer a fost ucis. Consulul general german din Moscova a adus faptul la cunoștința ambasadorului german din Petersburg.

Amorul și telefonul. Probabil nici chiar domnișoarele telefoniste cu înclinări romantice nu știu ce legătură mare există între descoperirea telefonului și între amor. Graham Bel niciodată n'ar fi putut să descopere telefonul, dacă nu s'ar fi înamorat de o domnișoară frumoasă, pe care mai târziu el o luă de nevastă. Tatăl lui Graham Bel avea un institut de vindecare pentru surdo-muți. În institutul acesta a fost adusă și nevasta de mai târziu a lui Graham Bel, ca fată tânără, dar surzenia ei nu putea fi vindecată. Tânărul Graham Bel s'a înamorat de tânăra fată și el zina-noaptea lucra cu instrumente de acustică, ca să-i poată reda ființei adorate auzul.

Un astfel de instrument, ce-i drept, n'a găsit, dar în schimb el a descoperit telefonul.

O sută de dolari pentru un sărut. Fotograful John S. Spurr din Chicago a plătit o sută

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL“.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

(31)

— Urmare —

Cicikof deschise niște ochi mari, cuprinzând întreaga odaie dintr'o privire, își reaminti... și în același timp, el observă, că cât despre tablourile din părete, nu erau toate paseri. Era acolo și portretul lui Kutusof, în litografie colorată, și portretul în oleu al unui bătrân în uniformă cu răsfrânturile roșii, de pe vremea împăratului Pavel. Ceașornicul din nou șueră, scârțâi și se hotărî în cele din urmă să bată zece. În aceeași vreme, în ușa se arăta un chip de femeie, care se retrase numai decât, căci Cicikof, ca să doarmă mai bine, aruncase de pe el totul.

În primul moment de zăpăceală al unei deșteptări atât de neplăcute, tot ceea ce înțelese, era că chipul acesta de femeie nu-i era necunoscut, și el căuta puțin în memoria sa, iar memoria, la rândul ei deșteptată, îi spuse că aceasta era figura stăpânei casei însăși.

El își luă cămașa.

Hainele lui svântate și curățite în erau la îndemână. Imbrăcându-se se îndreptă spre oglindă,

și deodată, strănută așa de puternic, că un curcan care afară, se apropiase de fereastră, îi bolvorosi cu o iuteală de necrezut, n'ași putea spune ce, în limbajul lui ciudat. Aș fi îndemnat să cred, că era o sanscrită primitivă, și că înțelesul ei era acela al tuturor complimentelor bunăvestire, ori mai bine un: *noroc!* care se adresează din timpuri imemorabile strănuturilor de distincție.

Cicikof interpretează desigur greșit purtarea paserei, căci răspunse: „O, prostul de dobitoac!“ Cu prilejul acesta apropiindu-se de tot de fereastră, nu se mai gândi la cinstitul indian, ci la priveliștea locală. Priveliștea nu era decât un cuib de găini. Cel puțin mica curte, care i-se oferia ochilor lui, era plină toată de sburătoare, în afară de o anumită grupă de rumegătoare și de rămători, apoi o frumoasă capră albă, ocupată să închidă o mare ușă de grajd, de bunăseamă ca să nu mai pătrundă înăuntru lumină.

Patrupedele păreau aici rătăcite, găinile și curcanii erau la ei acasă și în număr infinit. În mijlocul mulțimei acesteia se plimba, încoace și încolo, un cocoș a cărui creastă stacojie se clătina moșoasă pe capul lui plecat ușor într'o parte, ca cineva care caută să afle, în trecere, ce frământă și preocupă mulțimea. O scroafă era ocupată să învețe pe tânăra ei familie să facă analiza unei grămizi de gunoai și dând explicațiile sale, ea strivi și mestecă fără șgomot un pușor și își încheie gustarea cu o coajă de dovleac.

Această găinărie, în care se revărsa vieața cu toate cele câteva cazuri, nebăgate în seamă, de

moarte violentă, pricinuită de amestecul raselor, această colivie fără acoperiș, în care se năbușiau toate și din care nu sbura nimic, avea ca la vre-o douăzeci de stângeni de jur împrejur, și se sfârșia, în fund, printr'o ulucă de scânduri simple, în dosul căreia se întindeau adevărate câmpuri de leguminoase: varză, usturoi și ceapă, cartofi, sfeclă și tot soiul de ierburi cari ocupă loc mai puțin, dar nu mai puțin trebuincioase în bucătărie. Ici-colo, se distingeau petece, aici de meri ori pruni, colo de cireși înconjuțați cu gard de măracini.

Pomii de neamul cel mai bun erau apărați de întinse plase, nu atât împotriva corbilor răpitori, cât împotriva vrăbiilor cari, ca niște armate fără de număr desfășurate în rotocoale după dispoziția șefului se năpustiau asupra oricărui loc unde dovediau o bună recoltă. În afară de precauțiunea plaselor, se vedeau ridicându-se în văzduh lungi prăjini sfârșindu-se printre stînghie care forma cruce în vârf.

O haină veche, cu mânecile petrecute în brațele acestei cruce, o prefăcea într'o sperietoare. Una din aceste sperietori era făcut într'un mod stângaci dintr'o cămașă veche și o scufie a doamnei și stăpânei tuturor acestor bunuri.

Dincolo de grădina aceasta de verdețuri se ridicau colibele țăranilor, cari erau de vâlțuci grosolani, ce e drept, și fuseseră construite fără nici o aliniere și fără vre-un plan, dar mărturisiau după observarea pe care o făcu din fereastră Cicikof, despre bunăstarea locuitorilor. Starea de bună întreținere se manifesta prin scândurile noi cari

de dolari pentru un sărut și afară de aceasta a mai fost pedepsit și cu câteva zile închisoare. Căzul este următorul: o fată elegantă și frumoasă, Miss Alma E. Homer, s'a dus la fotograful Spurr să o fotografieze. Frumoasa Alma era îmbrăcată într-o haină de bal decoltată încât conturile frumoasei Alma într'adevăr au hipnotizat pe înflăcăratul fotograf. Spurr apoi atâta s'a învârtit pe lângă ea și atâta îi explica cum să stee, până când deodată o cuprinse în brețe și o sărută lung. Fata s'a supărat rău și imediat grăbi la judecătorie. După publicarea sentinței fotograful făcând o nutră acră plăti suta de dolari, apoi fu condus la închisoare. Fotograful a declarat în fața judecătoriei, că în veci nu va mai săruta pe nici o fată.

Logodnă. D-șoara *Florica Barbu* fiica d-lui dr. Petru Barbu din Caransebeș s'a logodit cu d. dr. *Ilie Piticariu*, medic secundar la spitalul țării din Cernăuți. Sincere felicitări!

x Oferă albituri pentru mirese, lucrări proprii în executare solidă și specială: Heim J. atelier special pentru albituri, Arad, Piața Libertății (Szabad-ság-tér) nr. 20.

Impărțire de sămânțe. Cu scop de a înlesni economilor noștri cultura nutrețurilor măiestrite, subscrierul comitet a luat hotărârea a împărți (distribui) în primăvara anului de față între membrii Reuniunii noastre în mod gratuit (de cinstă) sămânțe de trifoiu, de napi de nutreț și de lupternă.

Doritorii de a se îndeletnici cu cultura plantelor amintite să se adreseze către subscrierul comitet cel mai târziu până la 10 martie n. c.

Membrii împărțșiți în anii trecuți cu sămânțe de tot soiul sunt rugați cu frățescă dragoste să binevoiască a ne face raport cât mai amănunțit despre modul de purcedere la cultura lor și despre rezultatul recoltei. Datele de interes ce le vom primi, le vom folosi cu plăcere în raportul nostru general pro 1911. — Sibiu, 17 febr. n. 1912. Comitetul central al „Reuniunii rom. de agricultură din comitatul Sibiuului”. — *Pantelimon Lucața*, prezident. *Victor Tordășianu*, secretar.

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriașilor români sibiieni, au mai dăruit: Octavian Veștemian sod. mașinist tipograf 20 bani, George Doreea, blănar (București) 50 bani, I. Coșa calită de prăvălie de piele 20 bani, Teofil Holerga, paroh (Frâus), soția sa Maria năș. pârâu și copiii lor Septimia, Olimpiu și Emil 1 cor., Ioan Dan, paroh (Șard) și soția sa Ioana n. Moldovan 40 bani, Alexandru Păguț, funet. cons. 30 bani, Ioan Bârlea, învățcel faur 35 bani, Ioan Șorogtencanu, inv. pant., Remus Cotruș, inv. lăcătuș, câte 30 bani, Vasile Ban, măestru cismar, soția sa Estera și copii lor Vasile, Olga, Ioan și Iuliana 1 cor. 20 bani.

se deosebiau dintre cele vechi cu mai multe acoperișuri, prin poști drept de tot, prin căruțele de rezervă cari se zăriau în șari.

„Hei, hei, bătrâna asta are aici un sat care își are însemnătatea lui!” — gândi el; și se hotărî să meargă fără zăbavă, să vorbească puțin cu ea și să-i facă cunoștința cât mai intim cu puțință. El privi printr-o mică spărtură a aceleiași uși pe care o întredeschisese ea însăși cu un sfert de cias mai înainte, și văzând-o sezând lângă vasul de ceai, intră cu un pas galant, cu o figură de tot veselă și amabilă.

— Bună ziua, tătucă, cum ai dormit? — zise doamna ridicându-se de pe scaun.

Se înțelege dela sine că ea era mai bine îmbrăcată decât noaptea trecută, avea o rochie de culoare închisă și o scufie potrivită, dar în jurul gâtului avea aceeaș fâșie groasă de flanelă.

— Eu? de minune. Dar matale, mămuică? — zise Cicikof, luând loc într'un fotoliu.

— Eu? rău, dragă tătucă.

— Cum așa?

— Insomnia; și apoi am o durere în șală, la genunchi și la glesne.

— Asta are să treacă, mămuică, are să treacă! n'ai decât să nu-i mai dai atenție.

— De ar da D-zeu! m'am frecat cu untură de porc; am folosit și terebentină. Ei, dar ce vrei să pui în ceai? iată țuică în sticluta asta...

— Bine, bine, sunt pentru țuică!

O pătanle nostimă a unui milionar. Cu ocaziunea festivităților a regelui Angliei ca împărat al Indiilor, un milionar cu numele Bryan Jonathan, și familia lui au avut parte de onoruri mari fiind considerat de membru al delegației „Uniunii americane”, trimise cu ocaziunea acestor festivități. Indată la sosirea lui în Calcuta, având el o recomandatie dela președintele Taft s'a adresat la Delhi comitetului încredințat cu aranjarea festivităților pentru o locuință și pentru un loc pentru el și familie, pe tribunele ridicate la locul unde aveau să fie festivitățile. Mare i-a fost însă mirarea când în Delhi președintele comisiei aranjatoare i-a făcut văzută și i-a comunicat, că i-a rezervat un loc la festivități pe o tribună care era pentru trimișii oficioși ai puterilor, în fața cu tronul părechei împărătești. Numai în decursul festivității i-a ajuns la cunoștință, că comisia aranjatoare la confundat cu candidatul prezidențial democrat din America. Aceasta i-a fost norocul, căci altcum nu afla nici locuință, nici festivitățile nu l-ear fi putut vedea.

O răsunare originală. Directorul fabricii Senger din Lodz și șeful de atelier, insultând pe pe lucrătorii polonezi ai fabricii, aceștia s'au hotărât să se răsună.

Când insultătorii lor sosiră ieri la fabrică, lucrătorii puseră mâna pe ei, îi băgară cu forța într'un cufăr și târâră cufărul prin toate atelierele. Apoi deschiseră cufărul și cerură amândurora să ceară scuze lucrătorilor insultați. Aceștia refuzând, lucrătorii închiseră din nou cufărul și continuară tortura începută.

Ei aruncară cufărul de colo până colo, jucându-se cu el ca și cu o minge.

În cele din urmă amândoi fură nevoiți să ceară iertare lucrătorilor.

— **Ziarul „Românul” și foaia populară „Poporul Român” se află de vânzare în București la librăria „Neamul Românesc” și la Mihail Vlad proprietarul chioșcului de cărți și ziare, — Calea Grivița.**

— **„Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.**

Care este vrăjmașul bucuriei de viață? Cum trebuie învins acest vrăjmaș? Cu aceste două întrebări se ocupă carticeica, care a apărut acum. Cu plăcere se trimite fiecăruia gratis și fără spese de poștă, dacă o cere prin o corespondență și provocându-se la acest ziar dela apoteca *Kriegner*, Budapesta, Kálvin-tér.

Cititorul va fi observat, cred, că cu tot aerul lui lingașitor, Cicikof își permise să vorbească doamnei cu mai multă libertate decât ziua trecută lui Manilof; aci el lăsa la o parte orice ceremonie.

Trebuie să recunoaștem că, dacă suntem, în anumite privințe, încă inapoia străinilor, apoi i-am întrecut mult în maniere. Manierele noastre cu diferenții iudivizi au nuanțe și finețe la nesfârșit.

Francezul și germanul are de făcut douăzeci de ani de studiu, până să prindă și să înțeleagă toate particularitățile, distincțiunilor manierelor noastre.

Ciudații aceștia vor vorbi cu un milionar și cu împiegatul unui debitant de tutun aproape în acelaș ton și în aceeaș termeni, cu toate că, în înălăuntrul lor, ei se simt foarte mici în fața omului de finanțe.

La noi nu-i așa. La noi se văd înțelepți cari știu să vorbească în fața unui boer de două sute de suflete, cu totul altfel decât în fața unui boer de trei sute, și cu cel de trei sute, de tot altfel decât cu cel de cinci sute, iar cu cei de cinci sute cu totul altfel decât cu cei de opt sute. Și așa mai departe, până la milion, mereu se vor găsi nuanțe.

Să ne închipuim, spre pildă, că este o cancelarie, nu aici la noi, ci undeva departe, și în cancelaria aceasta un director...

Vă rog să priviți bine acest director când stă în fotoliul lui în mijlocul cancelariei sale și al

Numai semănța Mauthner cumpără cei ce judecă bine, economii cari își înțeleg interesul și grădinarii cu oarecare experiență chiar și atunci când altele ar fi mai ieftine, căci din practică se știe că aceasta nu ar putea să fie decât în detrimentul semințelor și spre paguba cumpărătorilor.

La cenzura de avocat pentru Maros-Vásárhely prgătește cu internul său probat în scurt timp institutul advocatului *Dr. Rudolf Polcz* în *Kolozsvár* str. *Eggyetem* nr. 7.

Ca instructori sunt rugați exclusiv advocații cu pregătire teoretică și practică desăvârșită.

Prețuri moderate, — condiții de plătere avantajoase.

x Atragem atențiunea stim. noștri cetitori asupra anunțului „*Băncii Generale de Asigurare din Sibiu*”. Fiind unica instituțiune românească de asigurare, recomandăm celor interesați, să-se adreseze aci în orice afaceri de asigurare, eu toată încrederea.

x Grăbiți și cumpărați dela *Korányi* în piața Libertății, ghețe, pălării și alți articoli de modă pe lângă prețuri enorm de ieftine, cari se vor vinde numai scurt timp.

Aviz! Ficare român de bine, care ar fi lip de mașini agricole, motoare cu benzin ferării arme, etc., să cerceteze firma românească *Frații Burza din Arad*, (Borosbényi-tér). Sprijiniți pe Români!

Redactor responsabil: *Atanaslu Halmăgian*.

Dr. Brutus Macaveiu

medic univ. specialist în morburile femești ord. 9—11, d. a. 3—5.

Timișoara, Kossuth-tér Nr. 2, etaj. 2.

Telefon Nr. 11—68.

AVIZ!

Un practicant de farmacie

cu ceva praxă, român, care cunoaște și limba maghiară află aplicare în farmacia mea, pe lângă leafă lunară bună. Respectivul funcționând stabil, cu un asistent diplomat, se va împărțși de o instruire excelentă. Oferte a se trimite la apoteca „Sfântul Gheorghe” în *Oraviczabánya*.

tuturor subordonaților lui... nu-i așa, rămâi mut de groază? Gravitate, hotărâre, aer de majestate, aceasta-i expresiunea fizionomiei sale. N'ai decât să iei un penel și să pictezi: el se ridică, e Prometeu! privire de vultur, mers măsurat, ușor, demn... Dar tot acest vultur, de îndată ce a ieșit din odaie și pe măsură ce se apropie de cabinetul șefului său, nu mai este, cu toată grămadaa de bărtii de afaceri pe cari le strânge sub aripa sa, decât un biet pușor care merge repede, repede, ca purtat printr'un resort.

Intr'o adunare, la o serată, câtă vreme nu sunt acolo decât oameni de rang inferior, Prometeu e neclintit în funcția sa de Prometeu. Se ivește un personaj de rang mai înalt decât el, se petrece în Prometeu o așa metamorfoză încât Ovidiu însuș nu cunoaște alta mai radicală; aceasta-i o muscă, mai puțin decât o muscă, e un grăunte de nisip, e neantul. Și cineva își zice: „Ei bine, ei bine! Ce-i cu Ivan Petrovici? de nerecunoscut, nimic! Ivan Petrovici e de statură înaltă, iar acesta-i un om mic și slăbănog; Ivan Petrovici vorbește tare, cu o voce de bas, și nu zâmbește, iar acesta... dracu știe ce-i... acesta ciripește într'un glas de patru etaje, și acesta râde, și acesta se ismonește”. Te apropii să vezi cine este; cum așa? e în adevăr Ivan Petrovici...

(Va urma.)

Un candidat de avocat.

În cancelaria avocatului Dr. Andrei Pop (Bánflyhunyad) află aplicare imediat un candidat cu praxă pe lângă condițiuni favorabile.

Se vinde

o casă din mână liberă, cuprinzând, birt, (cârciumă) cu popicărie și cu mobilierul necesar precum și o casapie, extinzându-se casa pe trei străzi, la colț. Doritorii de a cumpăra să se adreseze la **Gheorghe Giorogar, (Lugoj), strada Atanasievici nr. 10.**

„DRĂGANUL“

Institut de credit și economii în Beiuș.

Concurs.

Direcțiunea institutului de credit și economii, societate pe acții din Beiuș „Drăganul“ publică concurs pentru

ocuparea postului de practicant

cu termen până în **15 Martie st. n. a. c.**

Doritorii de a ocupa acest post, au să dovedească că au absolvat o școală comercială cu examen de maturitate.

Salariu anual 840 coroane.

Ofertele sunt a se înainta la adresa direcțiunii.

Postul este a se ocupa imediat după alegere.

DIRECȚIUNEA.

Mobile

pentru dormitoare, sufragerii, locuințe garçon, saloane, otele, cafenele, restaurante și palate; mobile de aramă și fier, covoare, perdele, candelabre, piano și mașini de cusut :- să trimit ori unde. :-

La aranjare deplină trimit voiajeur pe spesele mele.

Johann Wersching

deposit de mobile în

= VERSE CZ. =

Recomand canari cu tril nobil

din propria, prăsilă în mare, cu preț cel mai ieftin, exemplare excelente cu voce foarte plăcută și tremurătoare: Expedarea o fac cu poșta (rambursă) pe propriul meu rizic garantând pentru sosirea nevătămată sănătoasă și verificabilă a exemplarelor. Bărbațuși cântăreți cu 8—10—12—16—20—25 cor. Femeiuște cu 3—4—5 cor. Catalog de prețuri și îndrumări pentru tratamentul paserilor canarice la cerere trimit cu plăcere fiecărui, gratuit.

ISIDOR MURGU

— prăsitore mare de paseri canarice —
LUGOJ, STR. GURAN Nr. 19.

BIENERTH IGNÁCZ

ARAD, Szabadság-tér nr. 15.

Atrag atențiunea on. public și recomand magazinul meu bogat asortat cu tot felul de pielării din patrie și străinătate. Comandele din provincă se execută prompt și conștiințios. Pregătesc părți superioare moderne pentru ghete.

Telefon nr. 828.

PRIMA FABRICĂ de MOBILĂ în VÂRȘET LEONH. SCHULZ

PROPRIETAR:

Văduva HUGO APFELBAUM

GEL MAI MARE DEPOSIT DE
MOBILĂ ÎN UNGARIA DE SUD.

CALITATE PRIMĂ! — PRODUCERI PROPRII
PREȚURI MODERATE.

VÂRȘET STR. KUDRITZER

No. 11 și 16.

(TÂRGUL LEMNELOR). — ÎNTEMEIATĂ LA 1865.

Cine voiește

rachie curată

să se adreseze direct la firma cea
mai mare românească

Creciun & Voda
din Lugoj,

care dispune de căzănării mari
proprii în Bănat și Ardeal.

GHEORGHE GIOROGARIU

MĂESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.
(Casa proprie).

Își recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Întreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucru pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, cu : : : prețuri moderate. : : :

Desfacere de
prăvălie
concesionată

Hoffmann

≡ Sándor

ARAD, (Palatul teatrului).

Toată marfa din magazinul meu voi vinde-o cu prețul de cumpărare, unii articoli chiar și sub acest preț. Să oferă deci

cel mai bun prilej
pentru a târgui ieftin.

Paltoane - raglan lungi, pentru dame cu guler de blană, acum costă numai 19 florini, prețul de odinioară a fost 35 florini.

Căciule de blană nutria, negre, pentru copii, acum numai 1 fl. 90 cr. odinioară a fost 2 fl. 50 cr.

La mine se pot afla lucruri dela „Wiener Schossfabrik“ cu prețuri originale de fabrică, rochii frumoase în orice culoare 2 fl. 25 cr., mai fine dela 4 fl. 50—5 fl.

Albituri pentru femei, parchoturi, pânze, postavuri, dantele și articole de lux pe lângă prețuri enorm de ieftine.

Cămeși femeiești brodate: 1 fl. 65 cr.; calitate mai bună 2 fl. 25 cr. și 2 fl. 60 cr. Un val de pânze de 30 cote 6 fl., calitate mai bună 7 fl. 50 cr.;

Un carnis (susținător de perdea) frumos de aramă 1 fl. 75 cr., mai fin masiv 2 fl. 50 cr.

Un vitrage (susținătoare de perdea la ușă) de aramă 15 cr.

Resturi de șifoane și pânze în preț de jumătate.

Rog priviți galantare!

Recomandăm

atelierul (salonul) nostru de croitorie

bine aranjat cu tot felul de stofe moderne atât din patrie, cât și străinătate precum: engleze, franceze și scoțiene, în depozit mare, lucru solid și punctuos pe lângă prețuri moderate.

On. domni din provincă să binevoiască a ne aviza prin o carte poștală, noi în spesele noastre, vom călători la locul chemat. Rugăm binevoitorul sprijin al inteligenței române.

Cu deosebită stimă:

PETRICĂȘ și ANCA maeștri croitori.
CLUJ, strada Kossuth Lajos, nr. 24 etaj. I.

ANUNȚ.

Aduc la cunoștința foștilor mei mușterii, on. public și tuturor acelor, cari m'au cunoscut sub numele de SEE-LINGER M. ANDOR, că mi-am maghiarizat numele de familie în ARADI și sub această nouă firmă am deschis o prăvălie de ciobotărie în strada Salacz nr. 1 în localitățile Rónay Jenő, dela care am cumpărat depozitul și atelierul. Noua prăvălie am reînnoit-o cu marfă indigenă, americană și engleză, vânzând marfa veche, luată dela Rónay în prețul fabricii. Țin în depozit orice ghetă de domni, dame și copii, ghetă de bal, păpuși și pantofi.

Cu stimă:

Aradi (Seelinger) M. Andor
str. Salacz nr. 1.

Atențiune!

Toate familiile românești cari au lipsă de cafea bună, sunt rugate a comanda din Fiume numai dela firma românească **F. A. Degan**, care poartă mare luptă cu concurenții străini și se cuvine să-l încurajăm fiind singurul român care a înțeles acolo lipsa unei firme românești.

Extras din prețcurentul firmei **F. A. Degan**
din **Fiume** (postafiók nr. 163.)

	1 Kgr. 5 Kgr.	
	Cor. fl.	Cor. fl.
Cafea crudă (neprăjită)		
1 Santos fină și aleasă	3.—	15.—
10 Cuba fină	3-30	16-50
12 „ mai fină	3-40	17.—
14 „ cea mai fină	3-60	18.—
15 „ mărgelă	3-40	17.—
16 „ specialitate	3-80	19.—
21 Iava aurie I-a	3-50	17-50
24 Ceylon fină	3-60	18.—
26 „ mărgelă plantație	4.—	20.—
28 Mocca arabă (adevărată)	3-80	19.—
106 „Victoria“ (din 3 soiuri)	3-80	19.—

Pachetele se expediază cu posta de 5 kgr., franco și cu rambursă, în cari se poate alătura și „Deganin“, Tea, Mandule, Stafide etc.

Cereți prețcurent românesc gratis!

Primul deposit românesc de piane, pianine și armoniuri

al profesorului de muzică **T. POPOVICI** în Sibiu strada Cisnădiei nr. 7 (vis-à-vis de otelul „Împăratul roman“), aranjat cu instrumente din cele mai bune fabrici. Impachetarea și transportul sunt gratuite.

Prospecte și informații se dau gratuit.

Cassa de păstrare (reuniune) Sălăște.

Primește depuneri spre fructificare fără anunț cu 4 procente, pe lângă anunț cu 4 procente și jum. la sută — iar depuneri mai mari cu 5 procente. Depuneri și ridicări se pot face și prin Cassa de păstrare postală. Darea de camete o plătește institutul. Acordă împrumuturi: pe cambii, pe ipotecă replătibile în rate sau în anuități, pe obligațiuni cu cavenți, ca credite de Cont-curent pe lângă asigurare hipotecară sau de valoare (acții și efecte publice). Dobânda variază între 8 procente și 6 procente la sută, după mărimea împrumutului și asigurarea oferită. Schimbă, adevăc cumpără și vinde, orice fel de monede streine cu, cursul zilei.

Direcțiunea.

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aseasta, cum sunt dureri de dinți, sgârșciuri, arsuri, apăsare în stomac, iritație de vomare, greață, răgâieli, etc. folosește:

Purgativul de fiere (epehajtó) de Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

0 sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane
80 fleri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.

A R A D.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în servițiul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
○ ○ artistice în ale tipografiei, ○ ○

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Telefon pentru oraș și interurban Nr. 750.

La tipografia „CONCORDIA“ din Arad, strada
Zrinyi nr. 11a se află de vânzare frumosul ro-
man, scris de marele filo-român BJÖRNSTJERNE
::: BJÖRNSON :::

„MARY“

Traducere liberă de HOREA PETRA-PETRESCU.

Prețul unui exemplar 1 cor. + 10 fileri porto.
La comande de 10 exemplare se expediază
franco. :: Pentru România și străinătate
1·20 Lei + 20 bani porto.

**Credit pe ipotecă, pe
cambii și pentru ofi-
: cianți mijlocește :**

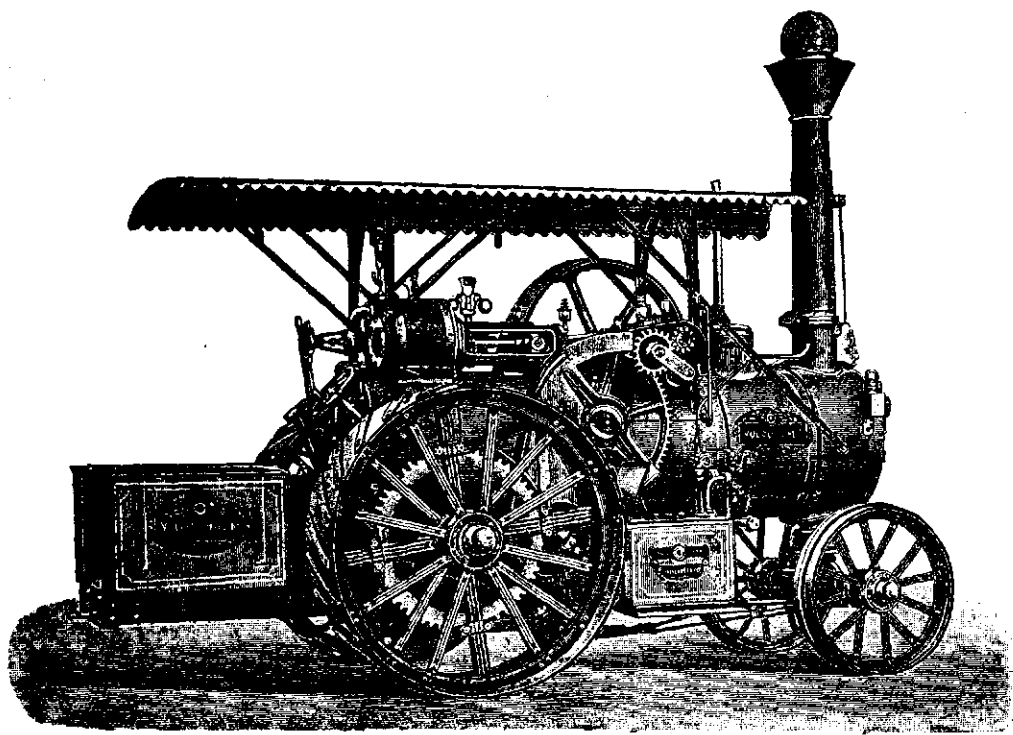
HERZOG SÁNDOR

ARAD, str. Weitzer János nr. 15.

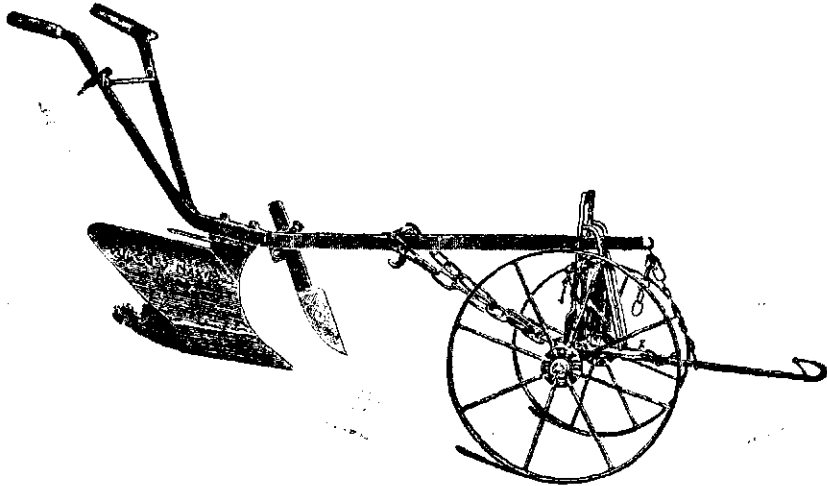
Nr. telefonului 376.

MAXIM I. VULCU

fabricant de mașini, ARAD, strada Fábían László nrul 5—6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să umble singure,
o efeptuesc in prețuri moderate. după sistemele cele
mai practice și cunoscute cu lanț, cu roate, și cu
ransmission. : : :

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de secerat, batose complete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzină. Mai departe instalez totfelul de mori cu abur, mo- toare sau mori de apă, joagăre sau fereștreu, țiglarie și alte stabilim^onte mecanice tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la firma VULCU I. MAXIM, ARAD, str. Fábían László, lângă gara mare.

„AJUTORUL“ inst. de credit societate pe acții în Șeica-mare.

Convocare.

Domnii acționari ai societății pe acții „AJUTORUL“ se invită prin aceasta, conform §-lui 16 din statute la a

III-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Șeica-mare în 10 Martie st. n. la 10 ore a. m. în localul institutului.

OBIECȚELE:

1. Deschiderea adunării.
2. Constatarea acționarilor prezenți și a plenipotențelor.
3. Raportul direcțiunii.
4. Raportul comitetului de supraveghere.
5. Prezentarea bilanțului.
6. Darea absoluturului direcțiunii și comitetului de supraveghere.

7. Modificarea statutelor.
8. Intregirea direcțiunii.
9. Intregirea comitetului de supraveghere.
10. Statorirea marcelor de prezență.
11. Eventuale propuneri.

Șeica-mare, 28 Ianuarie 1912.

DIRECȚIUNEA.

ACTIVA.

BILANȚ cu 31 Decemvrie 1911.

PASIVA.

1 45 56	Cassa	40300 41	2	Capital social	250000—
27	Cassa de păstrare poștală	755 88	3	Fond de rezervă	72298 16
10, 64	Cambii	492209 94	39	Fond de penziune	9769 24
29, 65	Cambii cu acoperire hipotecare	117938 98	23	Fond de binefaceri	3250 36
11, 67	Imprumuturi hipotecare	124419 60	4, 16	Depozite spre fructificare	536478 21
12, 66	Credite personale	112554 60	13	Reescont	56475 —
53	Imprumuturi de Cont-Curent	23422 —	38	Dividendă neridicată	104 —
33	Efecte	19750 —	43, 51 46	Creditori	12729 88
	amortizare	620 —	19	Interese transitoare pe 1912	15879 99
41	Edificiul institutului	38161 39		Profit curat	27419 65
	amortizare	161 39			
17, 68	Mobilier	2835 08			
	amortizare	235 08			
30 36 50	Debitori	7387 04			
20	Interese transitoare restante și de reescont	5686 04			
		984404 49			984404 49

DEBIT.

PROFIT și PERDERI.

CREDIT.

73,15 54	Interese de depuneri	26643 74	5, 58	Interese de escont	42298 63
	Spese:		28, 59	" " " hipotecar	9187 62
24 70	salare	4716 65	7, 61	" " " împrumut hipotecar	9233 92
71, 25 48	imprimare, registre, diverse	3994 39	8, 60	" " " credite personale	9407 97
72, 14	porto poștal	865 26	34	" " " Cont-Curent	2191 44
69	chirie	90 —	37	" " " efecte	1282 —
35	Contribuție:		49, 69	Diverse venite	2756 86
	directă și aruncuri	8465 75	62, 63		
	10% după interese de depuneri	2664 37			
	Amortizări:				
33	efecte	620 —			
16	spese de fondare	482 16			
17	mobilier	235 08			
41	edificiul institutului	161 39			
	Profit curat	27419 65			
		76358 44			76358 44

Șeica-mare, 31 Decemvrie 1911.

Nistor m. p.
prim-contabil

DIRECȚIUNEA:

Dr. Nicolau Ittu, m. p. președinte. Ioan Ittu, m. p. Ioan Nistor, m. p. Const. Tipuriță, m. p. Andreiu Blotor, m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghere am examinat conturile de mai sus și le-am aflat în consonanță cu registrele institutului.

Șeica-mare, 28 Ianuarie 1912.

COMITETUL DE SUPRAVEGHERE:

Ittu, m. p. Emilian Dancăș, m. p. Pavel Radu, m. p. Mateiu C. Jiga, m. p. revizor expert al „Solidarității“.

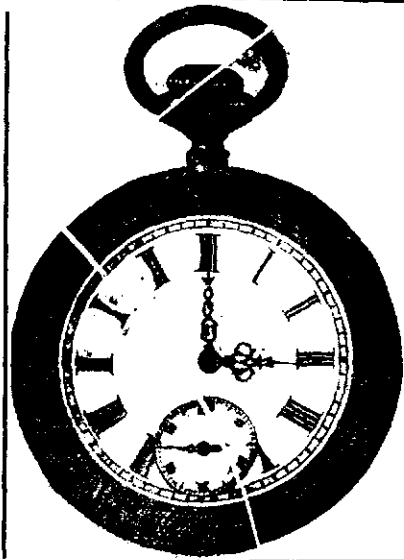
NEUMANN M.

CROITOR DE BARBAȚI.

COSTUME DE FRAC, SMO-
CHING, REDINGOT ȘI JA-
CHET, GATA SAU DUPĂ
MĂSURA IN EXECUTARE
: NEESCEPTIONABILA. :

Furnisorul curții cesare și regale și al camerei, depozit de haine pentru bărbați, copii și fetițe în
ARAD.

Cele mai bune **oroloage**
Cele mai solide și **juvaericele**
cele mai moderne
atât pe **bani gata**, cât și în
rate pe lângă **chezășie de 10**
ani cu prețuri ieftine, liferează cea
mai bună prăvălie în aceasta privință
în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul” (ad. scriu că au cetit anunțul în „Românul”). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Nr. telefonului 604.

GYAPJAS LAJOS

măstru zidar diplomat
ARAD, str. Illés nr. 38.
(Casa proprie).

Primește ori-ce lucrări
: în bransa aceasta. :

Face și execută planuri
de zidiri pe lângă prețu-
turile cele mai moderate.

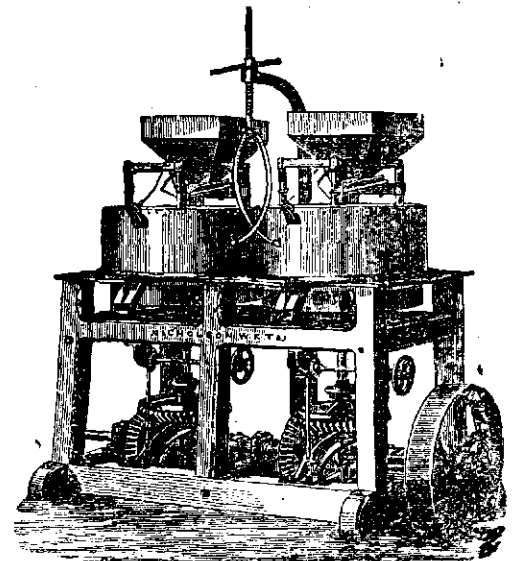
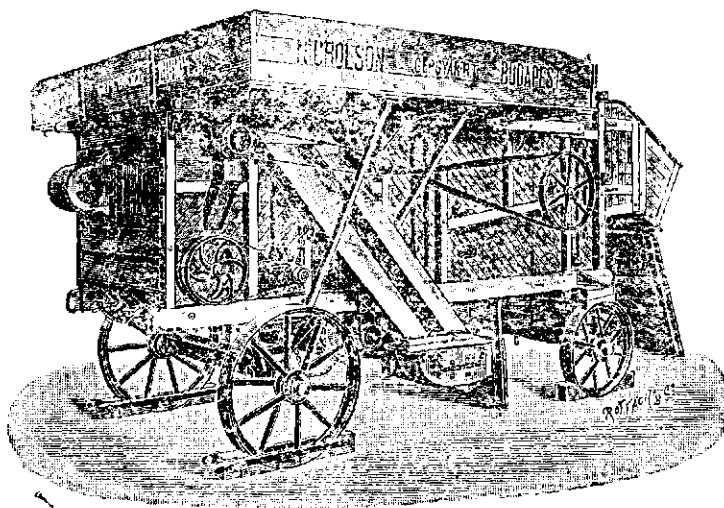
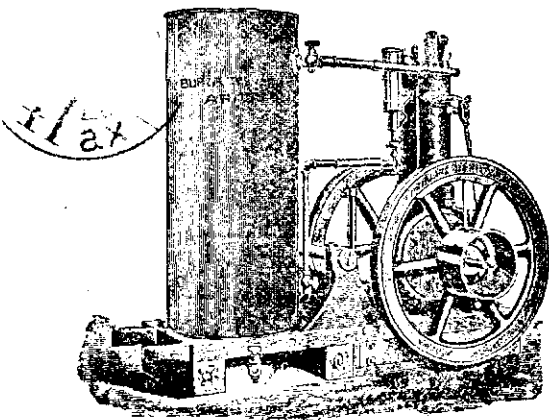
Nr. telefonului 604.

FRĂȚII BURZA

Cea mai mare firmă ro-
mânească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.
(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole** arangem **mori cu motoare, mașini de trierat** cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de **motoare** cu benzină cu ulei brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, even-
tual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața
locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.

„Catalog trimitem gratuit“.

TIPARUL TIPOGRAFIEI „CONCORDIA“ ARAD.